

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:

DOPRAVA A SPOJE

Ing. Mgr. Pavla Paterová
Mgr. Gabriela Doležalová
a kolektiv autorů

Praha 2015

Obsah

1. Úvodní slovo	3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol.....	4
2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura	4
2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura	7
2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích	9
2.4 Přehled oborů vzdělání	10
2.5 Přehled středních škol.....	11
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce	12
3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání.....	12
3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání	15
3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích.....	16
4. Přejít absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy.....	16
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy	16
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů	19
5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání	19
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání	20
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru	22
6.1 Uplatnění absolventů v oboru.....	22
6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru.....	23
6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů	24
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol.....	26
7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů	26
7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů.....	29
7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce	31
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU	32
8.1 Zaměstnanost podle odvětví	32
8.2 Zaměstnanost podle skupin povolání	34
9. Závěr.....	35

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví DOPRAVA A SPOJE
Ing. Mgr. Pavla Paterová, Mgr. Gabriela Doležalová a kolektiv autorů

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2015

Korektura: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých časových intervalech jsou zjišťovány také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak i názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi zpracovanými informacemi nechybějí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály zaměřené na zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Řada jednání a rozhodování v odborném školství ale probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v kterých jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví DOPRAVA A SPOJE.**

Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro další odvětví: strojírenství, elektrotechniku, stavebnictví, zemědělství, ekonomiku, obchod, služby, gastronomii, pedagogiku a zdravotnictví.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů v dopravě a spojích, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast dopravy ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílejí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu do ní není možné zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné volně vyhledat, a to především v Informačním Systému o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vycházejí z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 37 Doprava a spoje**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura

V roce 2014 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia) 82,2 tisíc absolventů, což je o 9,7 tisíc méně než v roce předchozím. Za poslední 4 roky se jejich počet snížil dokonce o 16,5 %. Navíc vzhledem k výraznému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol v posledních čtyřech letech z důvodu demografického poklesu je nutno i v dalších letech počítat s dalším propadem celkového počtu absolventů středních škol.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2014 zhruba **29 % absolventů s výučním listem (kategorie E a H)**, **5,1 % absolventů s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0)**, **40 % absolventů klasických maturitních oborů (kategorie M)** a **26 % absolventů gymnaziálních oborů (kategorie K)**.

► Skupina oborů 37 Doprava a spoje

Absolventi oborů skupiny **37 Doprava a spoje** tvořili v roce 2014 s počtem 792 přibližně **1,0 % ze všech absolventů** středních škol (bez nástavbového studia). Patří tedy **mezi málo zastoupené skupiny oborů vzdělání mezi absolventy středních škol**.

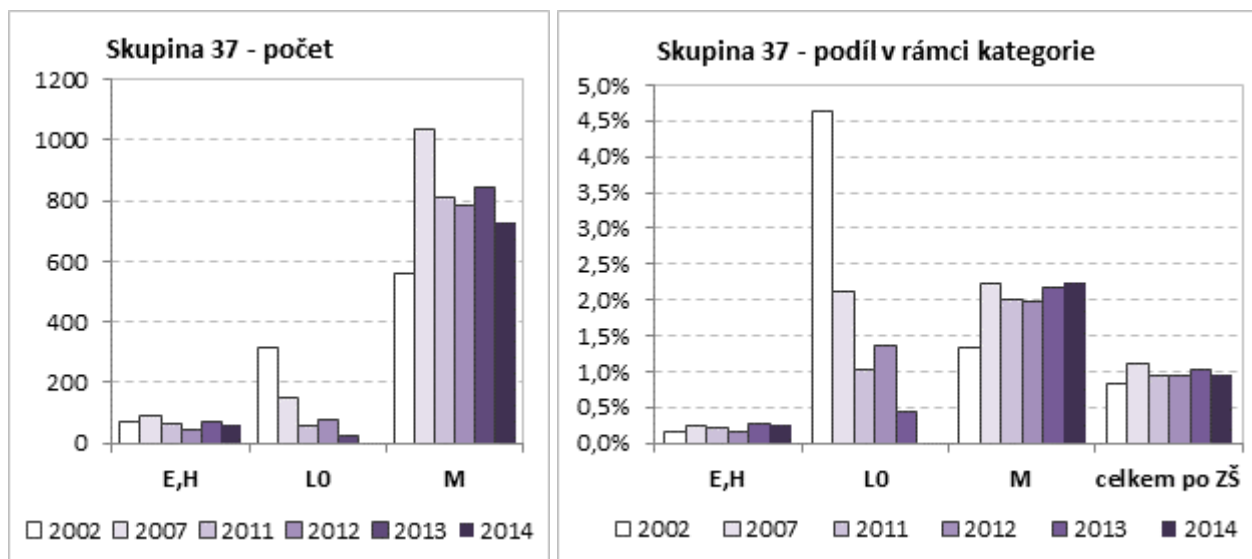
Počet absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů dlouhodobě spíše klesá, mezi lety 2011 a 2014 se snížil z 930 na 792. Hlavním důvodem je **nepříznivý demografický vývoj**, neboť klesá i počet absolventů celkově. Proto je vhodnější sledovat spíše trend vývoje podílu absolventů oborů ze skupiny 37 Doprava a spoje na počtu absolventů středních škol (bez nástavbového studia) celkem. V roce 2002 ukončilo některý dopravní či spojařský obor na střední škole 0,8 % absolventů, do roku 2007 tento podíl vzrostl na 1,1 %. Od tohoto roku až po současnost se **podíl absolventů oborů** ze skupiny Doprava a spoje na středních školách (bez nástaveb) **pohybuje na stejné úrovni, mezi 0,9 až 1,0 %**. To znamená, že pokles absolventů těchto oborů ne zcela kopíruje intenzitu poklesu počtu absolventů celkem.

Ze 792 absolventů oborů vzdělání ze skupiny Doprava a spoje v roce 2014 jich **8 %** (tj. 62) tvořili **absolventi s výučním listem** (kategorie E a H) a **92 %** (tj. 730) **absolventi odborných maturitních oborů** (kategorie M), v kategorii L0 (tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik) nebyli v roce evidováni žádní absolventi. Podrobné údaje o počtech a podílech absolventů a jejich vývoji obsahují tabulka 2.1 a obrázky 2.1 a 2.2.

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání¹

Absolventi - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše		Sk. 37	Vše
2002	72	44 483	315	6 792	561	42 428	18 527	948	113 120
2007	90	35 822	147	6 933	1 039	46 511	24 193	1 276	114 112
2011	63	27 791	59	5 811	808	40 461	23 862	930	98 455
2012	45	27 243	75	5 506	786	39 590	23 888	906	96 813
2013	69	24 592	22	5 070	841	38 969	22 686	932	91 884
2014	62	23 564	0	4 206	730	32 697	21 138	792	82 183
změna 11-14 (%)	-1,6%	-15,2%	-100,0%	-27,6%	-9,7%	-19,2%	-11,4%	-14,8%	-16,5%

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Největší podíl absolventů oborů ze skupiny 37 Doprava a spoje ve středním vzdělávání končí obory **středního vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M)**, tedy klasických 4letých maturitních oborů. Celkový počet absolventů klasických 4letých maturitních oborů kategorie M dlouhodobě klesá, mezi lety 2011 a 2014 se jednalo o snížení o 19,2 %, v případě skupiny **37 Doprava a spoje** kategorie M byl pokles v tomto období mírnější a dosáhl hodnoty 9,7 %. Jak se tedy vyvíjelo zastoupení absolventů dopravních oborů v kategorii středního vzdělání s maturitou? Před rokem 2011 se **podíl absolventů dopravních a spojařských oborů s maturitní zkouškou** kategorie M na celkovém počtu absolventů maturitních oborů této kategorie zvyšoval z 1,3 % v roce 2002 na 2,2 % v roce 2007, v roce 2011 došlo ke slabému poklesu na 2,0 % a následně k opětovnému nárůstu na **2,2 %** v roce 2013, resp. 2014.

Počet absolventů kategorie L0, tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik, v posledních čtyřech letech poklesl o 27,6 %. Počet absolventů **oborů kategorie L0 ze skupiny 37 Doprava a spoje** se v posledních letech pohyboval pouze v řádu několika

¹ V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2011 a 2014, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 4 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002 a 2007.

desítek a v roce 2014 poprvé neukončil studium ani jeden absolvent (do oborů vzdělání z kategorie L0 nejsou ve skupině 37 Doprava a spoje noví žáci přijímáni od roku 2010).

Celkový počet absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E, H) dlouhodobě klesá, mezi lety 2011 a 2014 se jednalo o snížení o 15,2 %. U absolventů dopravních a spojařských **učebních oborů** není tento trend patrný, je však třeba brát v úvahu, že se jedná o velice nízké počty, které dlouhodobě kolísají zhruba kolem hodnoty 60. Obdobně se na poměrně stabilní úrovni udržují i podíly absolventů dopravních oborů v rámci kategorie E, H, a to v rozmezí hodnot 0,2 % až 0,3 %.

Zatímco se počet i podíl absolventů oborů s výučním listem ze skupiny 37 Doprava a spoje udržuje dlouhodobě na stabilně nízké úrovni, absolventů maturitních dopravních a spojařských oborů naopak spíše ubývá, nicméně jejich podíl v rámci kategorie M má i nepatrně rostoucí tendenci.

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše
2002	76	6 316	108	3 459	27	6 572	0	643
2007	115	8 142	213	5 889	21	5 310	0	923
2011	106	4 412	139	4 554	55	4 657	0	1 753
2012	101	3 682	84	4 049	57	4 935	0	1 672
2013	70	3 238	44	3 425	47	4 819	1	1 618
2014	15	2 703	24	2 359	46	4 319	3	1 733
2014 (%)	0,6%	-	1,0%	-	1,1%	-	0,2%	-

Počet absolventů **nástavbového studia** celkem v posledních čtyřech letech klesá. Velice výrazně ubývá také absolventů nástavbových oborů ze skupiny 37 Doprava a spoje, kteří v roce 2014 tvořili 0,6 % absolventů nástavb v denní a 1,0 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2014 tak dosáhl počet absolventů nástavbového studia v oblasti dopravy a spojů pouhých 39 absolventů. Jedná se tedy o velice málo početnou skupinu oborů nástavb. Mezi nástavbami jednoznačně dominuje 70% zastoupení skupiny oborů zaměřené na podnikání a ekonomiku.

Vyšší odborné vzdělání v roce 2014 ukončilo 49 absolventů **oborů** ze skupiny 37 Doprava a spoje (bez rozlišení formy vzdělání), což odpovídá necelému 1 % všech absolventů vyšších odborných škol. Na vyšších odborných školách jsou nejpočetněji zastoupeny zdravotnické, pedagogické a ekonomické obory. Počet absolventů oborů vzdělání vyšších odborných škol v oblasti dopravy a spojů v posledních 4 letech mírně kolísá kolem hodnoty 50.

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i na oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2014/15 tak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 99 652 žáků.

V posledních 3 letech (2011–2014) tedy došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 6,9 %. Nejméně za poslední 3 roky poklesl počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů (o 1,8 %), nejvíce pak do odborných maturitních oborů vzdělání kategorie L0 (o 14,5 %). Počet žáků vstupujících do oborů s výučním listem se pak od roku 2010 snížil o 8 %, v případě odborných maturitních oborů vzdělání kategorie M šlo o pokles o 5,3 %.

► Skupina oborů 37 Doprava a spoje

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů **37 Doprava a spoje**? Počet nově přijatých žáků v dopravních a spojařských oborech má dlouhodobě mírně klesající tendenci. Od roku 2010 se jejich počet snížil o 6 % na 1 014 v roce 2014, nově přijatých žáků celkem ubylo o 6,9 %. **Podíl nově přijatých žáků do oborů skupiny 37 Doprava a spoje** navazujících přímo na základní školu zůstává dlouhodobě na úrovni zhruba 1,0 % a řadí se tak k oborům s nižším zastoupením nově přijatých žáků po základní škole.

Tab. 2.3: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše		Sk. 37	Vše
2002	167	52 508	231	8 817	1 014	53 003	25 308	1 412	141 239
2007	72	42 093	133	10 110	1 153	55 185	25 845	1 358	134 114
2011	48	33 876	0	7 186	1 031	42 651	22 361	1 079	107 081
2012	55	33 202	0	6 406	964	40 022	22 811	1 019	103 419
2013	79	31 566	0	6 486	888	40 060	22 175	967	101 258
2014	96	31 154	0	6 145	918	40 393	21 960	1 014	99 652
změna 11-14 (%)	100,0%	-8,0%	0,0%	-14,5%	-11,0%	-5,3%	-1,8%	-6,0%	-6,9%

Z 1 014 nově přijatých žáků do oborů vzdělání z oblasti dopravy a spojů v roce 2014 jich **9,5 %** (tj. 96) bylo přijato do **dopravních či spojařských oborů s výučním listem** (kategorie E a H) a zbývajících **90,5 %** (tj. 918) představovali **nově přijatí do dopravních či spojařských maturitních oborů kategorie M**. Do **oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) ve skupině 37 Doprava a spoje **nebyli už od roku 2010 přijímáni žádní noví žáci**.

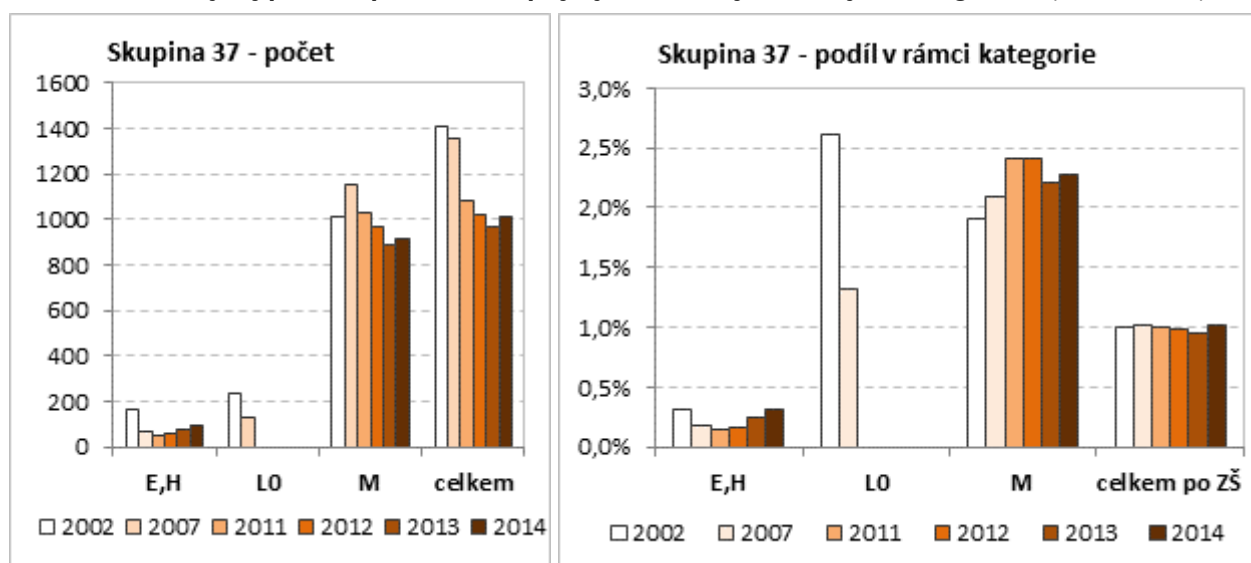
Do **dopravních či spojařských oborů s výučním listem** bylo v roce 2014 **přijato 96 žáků**, což odpovídá podílu **0,3 %** nově přijatých žáků do učebních oborů. To znamená, že **zastoupení žáků** nastupujících do učebních oborů ze skupiny 37 Doprava a spoje (převážně do oboru **Manipulant poštovního provozu**, v menší míře do oboru **Železničář**) je **velice nízké**. Největší zastoupení mezi nově přijatými žáky ve výučních oborech mají přitom

skupiny oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Počet i podíl nově přijatých žáků do dopravních či spojařských oborů s výučním listem v posledních letech mírně narůstal, nicméně je třeba brát v úvahu, že se jedná o velice nízké počty a podíly. Počet nově přijatých žáků s výučním listem do oborů skupiny 37 Doprava a spoje vzrostl za poslední 4 roky dvojnásobně (ze 48 na 96 žáků), jejich zastoupení mezi nově přijatými žáky v oborech s výučním listem se pak za stejné období zvýšilo z 0,1 % na 0,3 %. Projevuje se tedy mírný nárůst zájmu žáků základních škol o tyto obory.

V případě **středního vzdělávání s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) je patrné postupné snižování počtu nově přijatých žáků do této kategorie celkem, které mezi lety 2011 a 2014 dosáhlo hodnoty 14,5 %. Do oborů skupiny **37 Doprava a spoje** nejsou v této kategorii **od roku 2010** přijímáni **žádní noví žáci**.

Počet nově přijatých žáků do **dopravních oborů kategorie M** (tedy do oborů **Provoz, ekonomika dopravy a Logistické a finanční služby**) se v posledních čtyřech letech snížil, a to o 11 %, pomalejším tempem klesal také počet nově přijatých žáků do oborů kategorie M celkově (pokles o 5,3 %). V posledních 4 letech se zastoupení nově přijatých žáků v dopravních oborech kategorie M udržuje na zhruba stejné úrovni, v roce 2014 dosáhlo hodnoty **2,2 %**.

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Podíl žáků vstupujících do oborů s výučním listem ve skupině 37 Doprava a spoje tedy poslední čtyři roky mírně roste, u maturitních oborů pak spíše nepatrně klesá. Celkově má podíl nově přijatých žáků v této skupině v posledních letech nepatrně klesající tendenci, ke slabému nárůstu došlo pouze v roce 2014. Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.3 a obr. 2.3 a 2.4.

V případě nástavbového studia dochází dlouhodobě ke snižování počtu nově přijatých žáků. **Nově přijatí žáci oborů** skupiny 37 Doprava a spoje tvoří ze všech nově přijatých 0,2 % v denní a 0,5 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2014 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia v dopravě a spojích hodnoty pouhých 37 žáků.

Na **vyšší odborné školy** bylo v roce 2014 přijato do dopravních oborů 124 žáků, přibližně 92 % jich studuje v denní formě vzdělání. Dopravní obory jsou mezi nově přijatými žáky na

vyšších odborných školách zastoupeny v 1,5 % případů u denní formy vzdělání a v 0,3 % u jiných forem vzdělání.

Tab. 2.4: Vývoj počtu žáků nově přijatých od oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci do 1.r.	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše
2002	235	11 412	418	8 673	26	10 709	0	2 024
2007	184	11 406	376	11 005	70	8 786	0	3 189
2011	162	9 174	65	7 514	95	8 464	16	3 316
2012	37	7 791	31	6 148	96	8 706	10	3 260
2013	23	7 036	7	6 006	93	8 548	16	3 257
2014	15	6 296	22	4 861	114	7 803	10	2 954
2014 (%)	0,2%	-	0,5%	-	1,5%	-	0,3%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete pak v publikaci:

VOJTĚCH, J., PATEROVÁ, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2014/15*. Praha: NÚV, 2015. 48 stran (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-100>).

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.5 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích a v oborech skupiny 37 Doprava a spoje v roce 2014, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků dopravních či spojařských oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

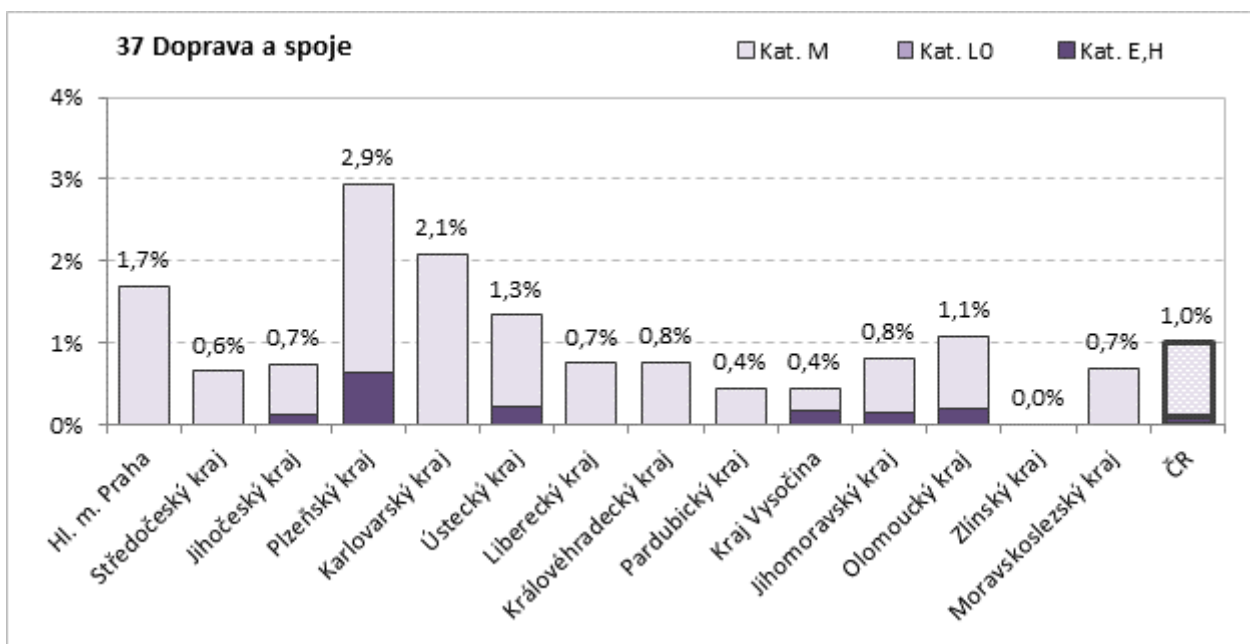
V roce 2014 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 1 014 žáků oborů ze skupiny 37 Doprava a spoje, což představuje 1,0 % všech nově přijatých žáků. Hodnoty podílu nově přijatých žáků do dopravních či spojařských oborů po ZŠ se přitom pohybují mezi 0,4 % (v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina) a 2,9 % (v Plzeňském kraji). Ve Zlínském kraji nejsou do oborů skupiny 37 Doprava a spoje přijímáni žádní žáci.

Podíl nově přijatých do **dopravních či spojařských oborů s výučním listem** (ze všech nově přijatých) je nejvyšší opět v Plzeňském kraji (0,6 %) a nejnižší v Jihočeském a Jihomoravském kraji (v obou 0,1 %) – odhlédneme-li od osmi krajů (viz tabulka 2.5), ve kterých nebyli do učebních oborů přijati žádní noví žáci. Do **maturitních oborů** (bez nástavby) ze skupiny 37 Doprava a spoje je nejvyšší podíl žáků přijat v Plzeňském kraji (2,3 %), na druhé straně v kraji Vysočina a Pardubickém kraji je to jen 0,3 %, resp. 0,4 % žáků; ve Zlínském kraji nebyli přijati žádní noví žáci (kategorie M a L0 dohromady).

Tab. 2.5: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2014 v krajích (denní forma)

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše	Sk. 37	Vše		Sk. 37	Vše
Hl. m. Praha		2 421		755	223	6 114	3 816	223	13 234
Středočeský kraj		3 157		408	60	3 627	1 976	60	9 263
Jihočeský kraj	8	2 050		404	39	2 576	1 277	47	6 356
Plzeňský kraj	33	1 714		382	123	2 211	968	156	5 291
Karlovarský kraj		1 099		126	56	941	520	56	2 691
Ústecký kraj	19	3 140		339	94	3 430	1 469	113	8 471
Liberecký kraj		1 449		206	30	1 644	695	30	4 025
Královéhradecký kraj	0	1 798		300	45	2 526	1 217	45	5 909
Pardubický kraj		1 773		334	23	2 011	1 020	23	5 161
Kraj Vysočina	8	1 516		350	13	1 888	1 069	21	4 873
Jihomoravský kraj	16	3 300		686	72	4 179	2 685	88	10 925
Olomoucký kraj	12	2 121		529	58	2 421	1 358	70	6 493
Zlínský kraj		1 645		549		2 251	1 370	0	5 839
Moravskoslezský kraj		3 971		777	82	4 574	2 520	82	11 947
ČR	96	31 154		6 145	918	40 393	21 960	1 014	100 478

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2014 v krajích (denní forma)

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

2.4 Přehled oborů vzdělání

Velké změny se v posledních letech uskutečnily také v oblasti soustavy oborů vzdělání. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i redukce počtu oborů vzdělání. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž šířeji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, ale dávají také školám možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Proto jsou na některých školách v současnosti vyučovány ještě dobíhající obory staré soustavy, od roku 2012 už jsou však všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Tabulka 2.6 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání. V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2014 už jen do 245. Skupinu oborů **37 Doprava a spoje** lze řadit mezi skupiny spíše s podprůměrným počtem oborů. V roce 2014 byli žáci přijati jen do 5 různých dopravních středoškolských oborů vzdělání (bez rozlišení kategorie), z toho jsou 2 obory s výučním listem (kategorie H), 2 obory v klasických maturitních oborech (kategorie M) a jeden v nástavbovém vzdělávání. Přitom ještě v roce 2007 byli přijati žáci do 8 různých oborů skupiny 37 Doprava a spoje na úrovni středoškolského vzdělání.

Tab. 2.6: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	Sk. 37 Doprava a spoje				Celkem			
	2002	2007	2012	2014	2002	2007	2012	2014
Všechny	8	8	5	5	579	495	243	245
H	2	2	2	2	151	113	71	74
L0	2	2	0	0	49	48	28	29
M	2	2	2	2	213	210	71	72
L5	2	2	1	1	52	30	23	21

Přehled oborů skupiny 37 Doprava a spoje realizovaných ve školním roce 2014/15 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících je uveden v tabulce 2.7.

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2014/15 v denní formě vzdělání

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie H		101	54	83	0	69	79
3751H01	Manipulant pošt.provozu	88	34	57	0	45	66
3752H01	Železničář	13	20	26	0	24	13
Kategorie L0		0	0	0	0	22	0
3741L009	Operátor prov.,ekon.dopr.	0	0	0	0	22	0
Kategorie L5		23	28	0	0	70	23
3741L503	Dopravní provoz	0	0	0	0	50	0
3742L501	Poštovní provoz	0	0	0	0	7	0
3742L51	Logist.,fin.slужby	23	28	0	0	13	23
Kategorie M		923	918	964	996	841	888
3741M006	Provoz,ekonomika dopravy	0	0	0	0	244	0
3741M01	Provoz,ekonomika dopravy	658	642	703	699	343	632
3742M01	Logistické a fin.slужby	265	276	261	297	254	256

Pozn. Vzhledem k dobíhajícím oborům staré soustavy je obor Provoz, ekonomika dopravy uveden v tabulce dvakrát (se starým a novým kódem).

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol (z toho 37 škol přijalo žáky do některého z dopravních oborů vzdělání), v roce 2014 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým

žákem) 1 301, z toho 30 škol s obory zaměřenými na dopravu a spoje. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to s upřesněním, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.8 a 2.9 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.8: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Rok	Sk. 37 Doprava a spoje						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	37		8	9	22	12	1571	195	546	228	767	344
2007	31		5	6	27	7	1444	162	474	259	807	331
2014	30		7		29	2	1301	159	444	230	713	256

Tab. 2.9: Počet škol, které v roce 2014 přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Kraj	Sk. 37 Doprava a spoje						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	4				4		186	11	34	25	89	25
Středočeský kraj	3				3		147	20	54	20	78	30
Jihočeský kraj	3		1		3		91	10	34	14	49	18
Plzeňský kraj	2		2		2		55	8	23	12	31	14
Karlovarský kraj	1				1		37	7	18	8	22	7
Ústecký kraj	3		1		3		94	21	35	19	53	17
Liberecký kraj	2				1	1	50	7	15	7	34	9
Královéhradecký kraj	2				2		81	8	28	12	51	15
Pardubický kraj	1				1		73	4	31	18	41	14
Kraj Vysočina	1		1		1		62	8	25	12	32	16
Jihomoravský kraj	2		1		2	1	125	13	43	23	69	28
Olomoucký kraj	2		1		2		95	16	31	19	47	19
Zlínský kraj							66	11	28	18	38	16
Moravskoslezský kraj	4				4		139	15	45	23	79	28
ČR	30		7		29	2	1301	159	444	230	713	256

Pokud Vás více zajímají změny ve struktuře středních škol a oborů vzdělání, doporučujeme vyhledat publikaci SKÁCELOVÁ, P., VOJTĚCH, J.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09*. Praha: NÚOV, 2010, 48 stran, dostupnou na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-47>.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale i o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel totiž umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vycházejí z poměru počtu absolventů v posledním ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje vždy k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 a 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011–2012 zase postupně

klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy 6 čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013** na nové **maximum**. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala, ekonomika začala růst a **nezaměstnanost absolventů škol** opět v porovnání s předchozím rokem **klesla**. **Pokles pokračoval i v roce 2015**, ve kterém dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů dokonce **nižších hodnot než v roce 2012**.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla i v roce 2015 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E+H; 13,7 %²) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 15,2 %), nicméně ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k mírnému poklesu. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 9,6 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 7,5 %), i zde došlo ke snížení měř nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s rokem 2014. Ve středu škály jsou pak absolventi maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), jejichž nezaměstnanost dosáhla v roce 2015 13,2 %. **Prakticky ve všech uvedených kategoriích vzdělání dosahuje však nezaměstnanost absolventů škol v roce 2015 ještě nižších hodnot než v roce 2012**.

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2013–2015³

Kat.	Rok	Skup. 37 Doprava a spoje			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
E+H	2013	45	12	26,7%	27,4%
	2014	69	13	18,8%	17,8%
	2015	62	8	12,9%	13,7%
M	2013	861	144	16,7%	14,8%
	2014	1428	195	13,7%	11,6%
	2015	730	72	9,9%	9,6%
L5	2013	101	26	25,7%	29,6%
	2014	70	10	14,3%	18,5%
	2015	15	4	26,7%	15,2%
N	2013	57	8	14,0%	11,9%
	2014	47	2	4,3%	10,2%
	2015	46	2	4,3%	7,5%

► Skupina oborů 37 Doprava a spoje

Při hodnocení míry nezaměstnanosti absolventů skupiny oborů Doprava a spoje je nutné brát v úvahu jejich **poměrně nízké počty**, a to v případě většiny uváděných kategorií vzdělání. **Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitou z oblasti dopravy a spojů** se dlouhodobě pohybuje **na obdobné úrovni jako celková nezaměstnanost** v daných kategoriích vzdělání. Absolventi dopravních oborů **vyšších odborných škol** vykazují v posledních dvou letech **výrazně podprůměrné hodnoty nezaměstnanosti**. Navzdory nízkým počtům absolventů, resp.

² Je skutečností, že absolventi učebních oborů kategorie E mají výrazně vyšší míru nezaměstnanosti než absolventi kategorie H, na druhou stranu je jejich počet řádově nižší, proto hodnotu míry nezaměstnanosti výrazně neovlivní. Hodnoty nezaměstnanosti absolventů oborů kategorií E a H samostatně lze nalézt v dále uvedených odkazech.

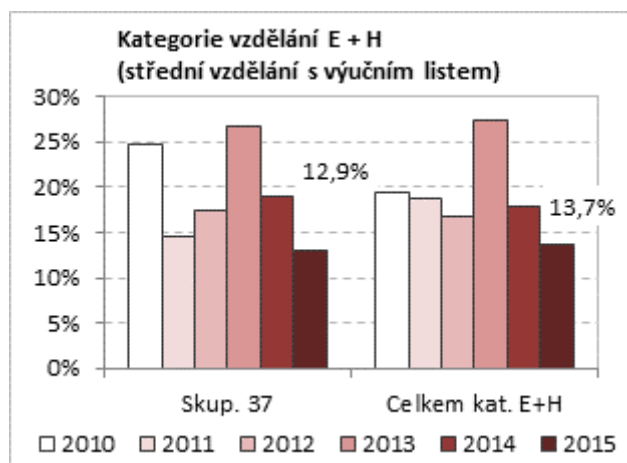
³ Údaje o počtech absolventů jsou převedeny podle daných vazeb již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů v předchozí kapitole.

nezaměstnaných absolventů lze říci, že **vývojové trendy nezaměstnanosti absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů pak kopírují vývoj celkové nezaměstnanosti absolventů**. Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 37 Doprava a spoje je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.4.

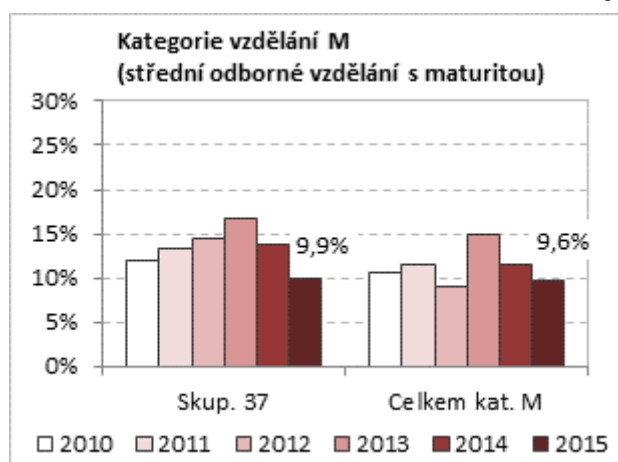
U absolventů **dopravních či spojařských oborů s výučním listem** se nezaměstnanost pohybovala v roce 2015 na úrovni **12,9 %**. **Ve srovnání s hodnotami míry nezaměstnanosti u vyučených celkem (13,7 %)** se tedy jedná o **mírně nižší nezaměstnanost** u absolventů oborů s výučním listem skupiny 37 Doprava a spoje. Podobně tomu bylo také v roce 2013, kdy nezaměstnanost vyučených absolventů dosáhla v případě dopravních oborů **o 0,7 p. b. nižší hodnoty**, než byla u vyučených celkově. Naopak v roce 2014 byla míra nezaměstnanosti vyučených absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů o 1 p. b. vyšší než v případě vyučených celkově.

Míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních oborů z oblasti dopravy a spojů kategorie M** se v rámci kategorie dlouhodobě jeví **spíše mírně nadprůměrná**. V roce 2014 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 11,6 %, v dopravě a spojih pak 13,7 %. **V roce 2015** se ale rozdíl ztelně zmenšil, když se míra nezaměstnanosti v této kategorii u dopravních oborů snížila na **9,9 %** (v kategorii M celkem klesla na 9,6 %).

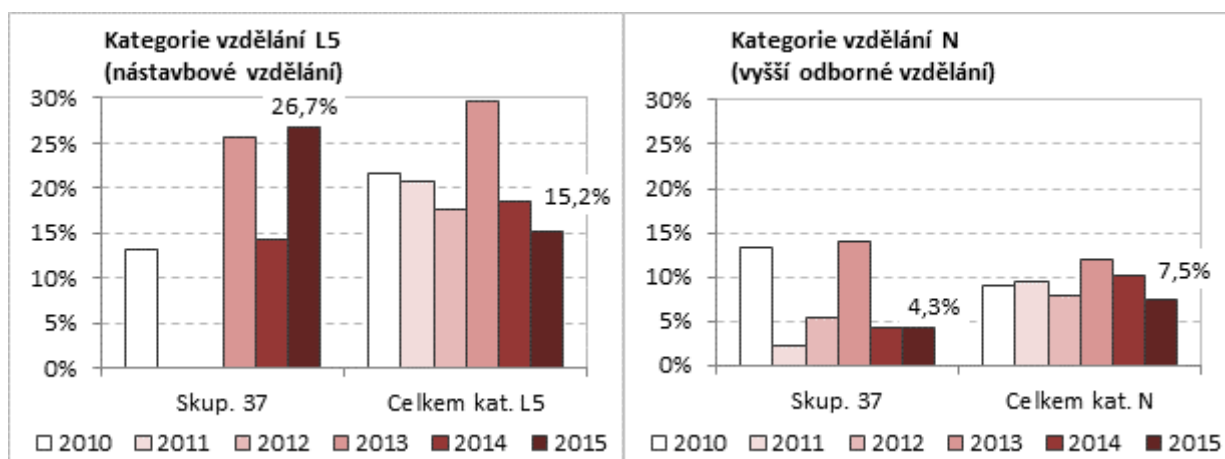
Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2010–2015

Obr. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2010–2015

Obr. 3.3–3.4: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového a vyššího odborného vzdělání v letech 2010–2015

Nadprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol dosahující 26,7 % vykazují v roce 2015 také absolventi **nástavbových oborů kategorie L5** z oblasti **dopravy a spojů** (15,2 % za nástavbové obory celkem), je ovšem třeba brát v úvahu velice nízké počty nezaměstnaných absolventů i absolventů celkem. Větší vypovídací hodnotu mají údaje z let 2014 a 2013, které ukazují na mírně podprůměrnou nezaměstnanost absolventů nástavbových dopravních oborů v porovnání s mírou nezaměstnanosti za nástavby celkem. S ohledem na nízké počty absolventů je třeba hodnotit velice opatrně také nezaměstnanost absolventů oborů vzdělání z oblasti dopravy a spojů **vyšších odborných škol**, která dosahovala v posledních dvou letech zřetelně podprůměrných hodnot (4,3 %) v porovnání s mírou nezaměstnanosti všech absolventů vyšších odborných škol.

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → [Nezaměstnanost absolventů škol](#). Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace:

Úlovec, M., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2015 (předběžná zpráva - duben 2015)*. Praha: NÚV, 2015 (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-104&NavezSeo=Nezamestnanost-absolventu-skol-se-strednim-a->).

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2014 a 2015 podle jednotlivých oborů vzdělání. Některé obory však vykazují malé množství absolventů, v takových případech není míra jejich nezaměstnanosti příliš vypovídající. Údaje o počtech absolventů byly převedeny již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů neodpovídají počtům absolventů podle oborů uvedeným v tabulce 2.7.

Mezi obory s **nižší mírou nezaměstnanosti** patří např. obor vyššího odborného vzdělání **Dopravní logistika a obchod**, učební obor **Železničář** či 4letý maturitní obor **Provoz a ekonomika dopravy**. Naopak vyšší nezaměstnanosti čelí absolventi 4letého maturitního oboru i stejnojmenného nástavbového oboru **Logistické a finanční služby** nebo vyučení

v oboru **Manipulant poštovního provozu a přepravy**. Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů můžete vyhledat také na webové stránce <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02>.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2014 a 2015

Obor	Název oboru	2014			2015		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
3741M01	Provoz a ekonomika dopravy	587	82	14,0%	508	41	8,1%
3741N01	Dopravní a spediční činnost				4	1	25,0%
3741N02	Letecká doprava v cest. ruchu	7	0	0,0%	6		0,0%
3741N03	Provoz a ekonomika dopravy	18	1	5,6%	13		0,0%
3741N04	Dopravní logistika a obchod	22	1	4,5%	23	1	4,3%
3742L51	Logistické a finanční služby	70	10	14,3%	15	4	26,7%
3742M01	Logistické a finanční služby	254	31	12,2%	222	31	14,0%
3751H01	Manipulant poštovního provozu a přepravy	45	8	17,8%	49	7	14,3%
3752H01	Železničář	24	5	20,8%	13	1	7,7%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybějí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možno získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vysoké a vyšší odborné školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). V posledních letech se však počty přihlášených pomalu snižují vlivem klesající demografické křivky. Podíly absolventů středních škol hlásících se a přijatých do terciárního vzdělávání se však poměrně stabilizovaly.

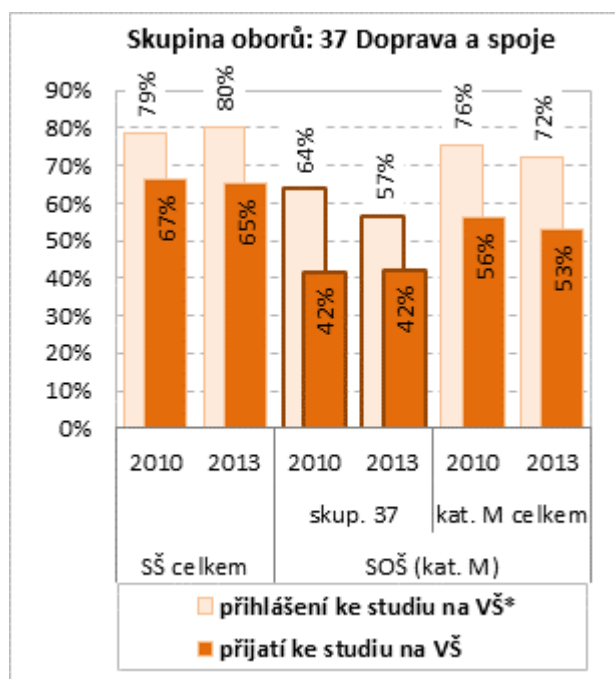
Podíl absolventů středních škol hlásících se ke studiu na vysoké škole se v letech 2010–2013 pohyboval na úrovni 79–83 %. Obdobně bylo k vysokoškolskému studiu ve stejném období přijato 65–68 % všech absolventů středních škol. U vyšších odborných škol se zájem

a úspěšnost absolventů při přijímání také ustálily. O studium na vyšší odborné škole v daném období projevilo zájem 11 % absolventů středních škol a přijato jich bylo 9 %.

Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (100 %) a lyceí (94 %), dále absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (téměř 79 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0; 39 %) a nástavbových oborů (46 %). Jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vyšší odborné a vysoké školy se dohromady pohybuje v rozmezí 73–90 %. V přihlašování do studia na VŠ a VOŠ však existují rozdíly nejen mezi kategoriemi, ale i skupinami oborů vzdělání.

Absolventi oborů **kategorie M** ze skupiny **37 Doprava a spoje** se k terciárnímu studiu hlásí zřetelně méně než absolventi kategorie M v průměru. Po ukončení střední školy se k dalšímu studiu na vysoké či vyšší odborné škole v roce 2013 přihlásilo a k přijímacím zkouškám dostavilo **63 % absolventů dopravních oborů středních odborných škol** (kategorie M), z toho se na vyšší odborné školy hlásilo **13 %** absolventů a ke studiu na vysoké škole **57 %** absolventů.⁴ Podíl přihlášených absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů hlásících se na vysoké či vyšší odborné školy za poslední 3 roky mírně poklesl, v případě vyšších odborných škol byl pokles o něco výraznější.

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy

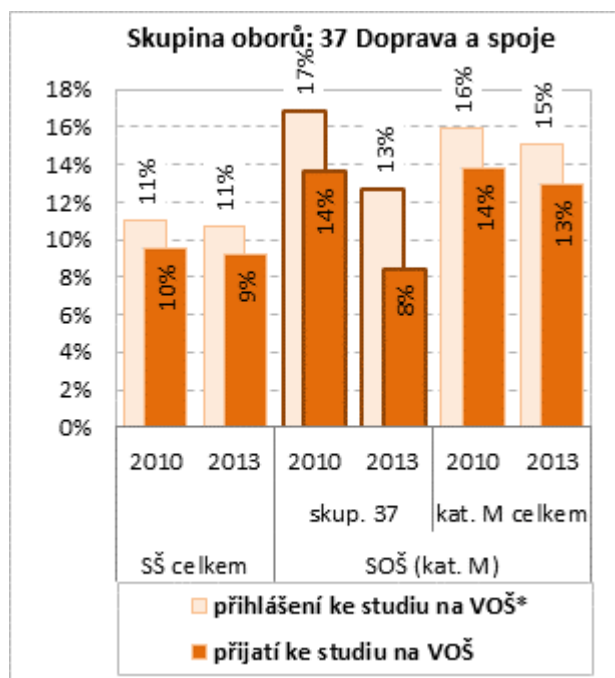
Pozn.: přihlášení ke studiu = podíl absolventů, kteří podali přihlášku a zároveň se dostavili k přijímacímu řízení (pokud se přijímací zkoušky nekonaly, byli započtení všichni přihlášení).

Zatímco absolventi oborů kategorie M ze skupiny 37 Doprava a spoje přihlášení ke studiu na vyšší odborné školy mají 66% úspěšnost při přijímacím řízení, jejich úspěšnost přijetí ke studiu na vysoké školy se pohybuje na úrovni 74 %. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy je tak **přijato celkem 53 % všech absolventů oborů kategorie M z oblasti dopravy a spojů**. Na vyšší odborné školy bylo v roce 2013 přijato 8 % (oproti roku 2010 došlo

⁴ Někteří absolventi se současně hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.

k poklesu o 6 p. b.) absolventů a ke studiu na vysoké školy 42 % (tato hodnota zůstala v porovnání s rokem 2010 stejná). **Rovnou na trh práce tedy po ukončení maturitního studia přechází 51 % absolventů dopravních či spojařských oborů kategorie M.**

Obr. 4.2: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vyšší odborné školy

Pozn.: přihlášení ke studiu = podíl absolventů, kteří podali přihlášku a zároveň se dostavili k přijímacímu řízení (pokud se přijímací zkoušky nekonaly, byli započtení všichni přihlášení).

Vzhledem k odborněji zaměřenému studiu na středních školách si absolventi oborů z oblasti dopravy a spojů nejčastěji vybírají obory podobného zaměření, jaké absolvovali na střední škole. Absolventi dopravních či spojařských oborů s maturitou, kteří jsou zároveň přijati na vysokou školu, jsou takřka v 50 % přijati do některého vysokoškolského oboru ze skupiny **37 Doprava a spoje**, dalších 21 % pokračují studiem některého oboru ze skupiny **62 Ekonomie**.

U části absolventů přijatých na vyšší odborné školy jich 32 % pokračuje také ve studiu **dopravních oborů**, další pak navazují studiem **podnikání v oborech** či **pedagogických oborů** (viz tab. 4.1).

Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou absolventi dopravních oborů přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		37 Doprava a spoje
		kategorie M
		2013
Přechod na VŠ	37 Doprava a spoje	49,6% (1.)
	62 Ekonomie	21,1% (2.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	6,2% (3.)
Přechod na VOŠ	37 Doprava a spoje	32,4% (1.)
	64 Podnikání v oborech, odvětví	18,3% (2.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	15,5% (3.)

Další informace, souhrny i metodologii k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání

úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vycházejí z publikace:

KUCHAŘ, P., KLEŇHA, D., VOJTĚCH, J.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 75 stran

(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-88>).

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let.** Analyzované údaje vycházejí z výběrového šetření pracovních sil prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

Vzhledem k tomu, že pro skupinu oborů 37 Doprava a spoje nejsou k dispozici potřebné údaje, bude se následující text zabývat obecně situací pracujících absolventů, resp. všech ekonomicky aktivních obecně, bez oborového zaměření.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce **2013** bylo zaměstnáno celkem **220 tisíc absolventů** středních škol (ve věku 20–24 let), z toho 93,7 tisíc absolventů s výučním listem a 126,3 tisíc absolventů s maturitou.

Počet zaměstnaných absolventů s výučním listem se od roku 2009 výrazně snížil (o 28,4 %), u absolventů s maturitou byl pokles o něco menší (o 17,8 %). Celkově tak došlo mezi lety 2009 a 2013 ke **snížení počtu zaměstnaných absolventů s výučním listem či maturitou** (ve věku 20–24 let), a to **o 22,7 %**.

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

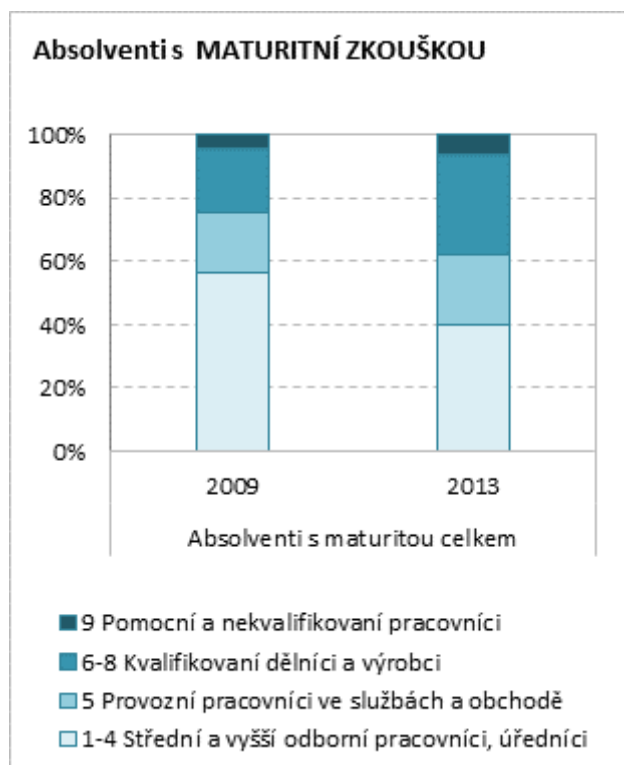
Absolventi 20-24 let	Vyučení	Maturanti	Vyučení + maturanti
2009	130 818	153 673	284 491
2013	93 715	126 283	219 998
rozdíl	-37 103	-27 390	-64 494
změna (%)	-28,4%	-17,8%	-22,7%

Absolventi **oborů s výučním listem** pracují v 65 % v profesích souhrnně označovaných jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci, dalších 20 % těchto absolventů je zaměstnáno také jako Provozní pracovníci ve službách a obchodě, 10 % absolventů s výučním listem pracuje jako Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a zbývajících 5 % jako Střední a vyšší odborní pracovníci či úředníci.

Absolventi **oborů s maturitní zkouškou** pak nejčastěji pracují ve skupinách profesí Střední a vyšší odborní pracovníci či úředníci (40 %) a Kvalifikovaní dělníci a výrobci (32 %). Uvedené zařazení celkem odpovídá dosaženému vzdělání těchto absolventů, neboť v oborech s maturitní zkouškou jsou žáci připravováni na povolání středních odborných pracovníků. Dalších 22 % absolventů oborů s maturitní zkouškou pak pracuje jako Provozní

pracovníci ve službách a obchodě a zbývajících 6 % jako Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.

Obr. 5.1: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

Pozn.: V roce 2009 jsou data zpracována podle klasifikace KZAM, v roce 2013 již podle klasifikace ISCO. Uvedené názvy profesních kategorií odpovídají klasifikaci KZAM.

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

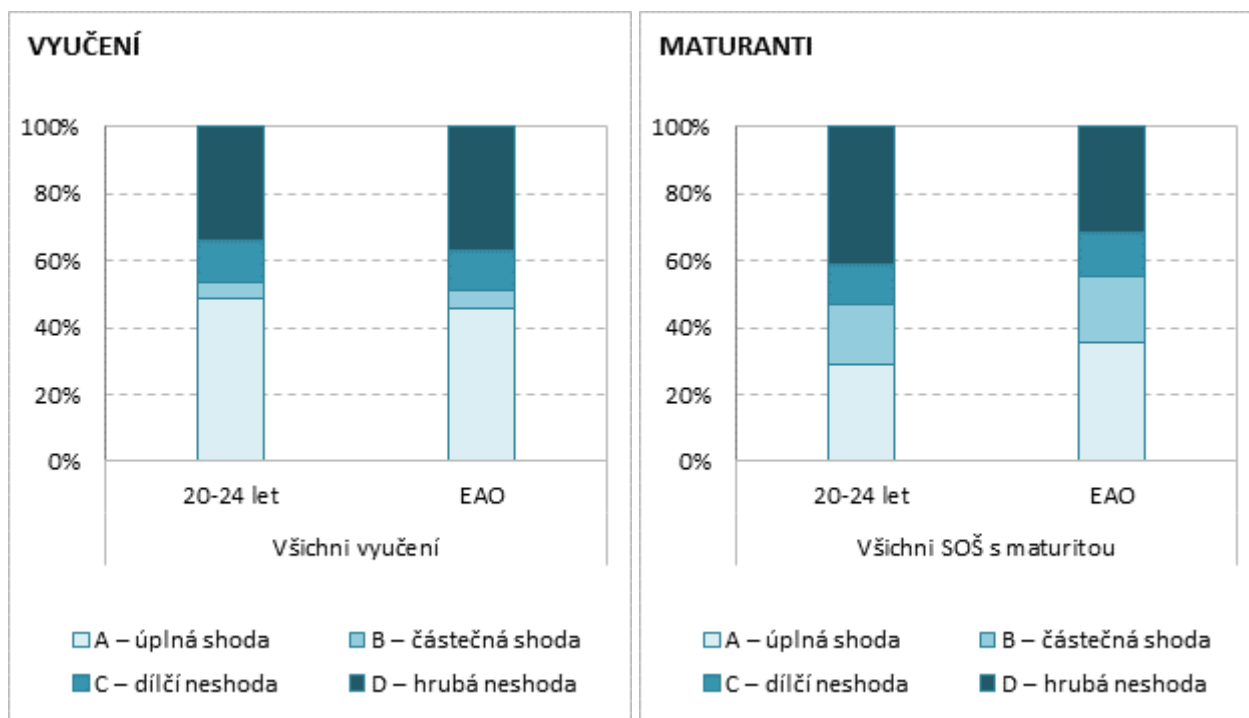
Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (47 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 50 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (37 %, u absolventů 36 %).

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)	Maturanti (20-24 let)
2009	36,2%	35,3%
2013	33,7%	41,4%

Obr. 5.2 a 5.3: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje téměř 59 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20 – 24 let je to 54 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 28 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20 – 24 let je to dokonce 35 %. Třetina mladých maturantů tedy pracuje zcela mimo svůj obor.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvláště pro [vyučené](#) a pro [maturanty](#).

Informace v této kapitole vycházejí z publikace:

DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013*. Praha: NÚV, 2014

(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-99&NazevSeo=Shoda-dosazeneho-vzdelani-a-vykonavaneho->).

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi absolventy středních škol po třech letech od ukončení školy.

V dotazníkovém šetření nebyli absolventi oborů ze skupiny **37 Doprava a spoje** zahrnuti, uvádíme zde tedy pouze souhrnné výsledky za všechny absolventy škol, bez rozlišení oborového zaměření.

6.1 Uplatnění absolventů v oboru

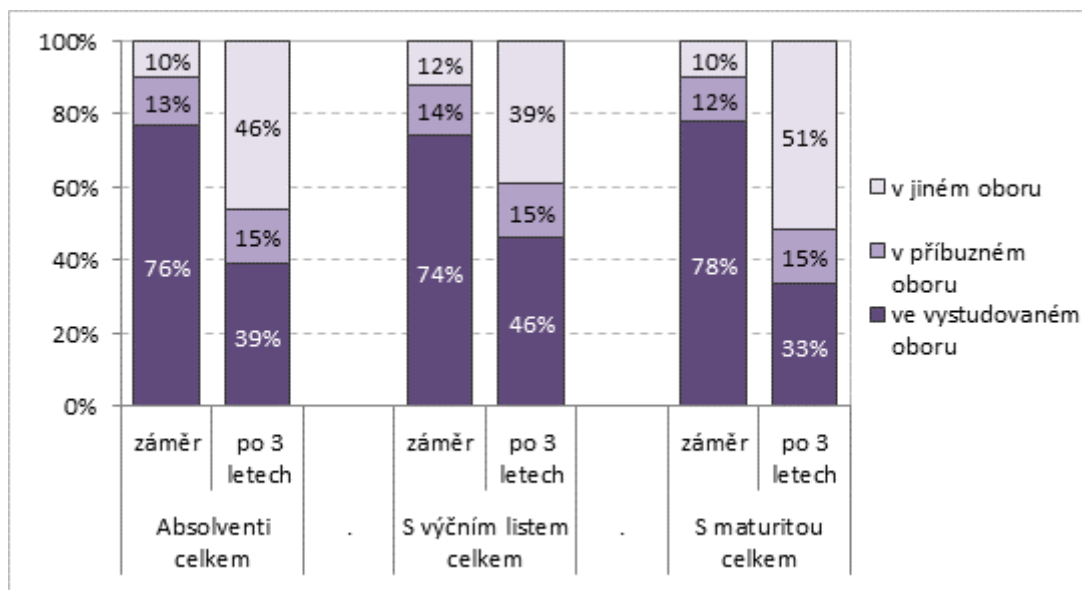
Absolventi byli dotazováni, zda chtěli na konci studia začít pracovat ve vystudovaném, nebo příbuzném oboru, nebo v úplně odlišném oboru vzdělání. Podobně také, zda v současnosti (po třech letech od absolvování) pracují ve vystudovaném, či příbuzném oboru, či v jiném oboru. Posouzení, zda se jedná o zaměstnání mimo obor, je však subjektivní, protože každý absolvent má trochu jiné hranice toho, co je ještě práce v příbuzném oboru a co už je práce v jiném než vystudovaném oboru.

Z výsledků šetření je zřejmé, že zájem absolventů středních škol uplatnit se po ukončení studia ve vystudovaném oboru byl celkem vysoký. Absolventi v kategorii **středního vzdělání s výučním listem** projevili v závěru studia **v 74 % zájem uplatnit se ve vystudovaném oboru**. Přibližně 14 % z nich předpokládalo, že si najde pracovní uplatnění v příbuzném oboru, a jen 12 % mělo v úmyslu odejít za prací do jiného oboru. Pokud jde o odlišnosti podle oborového zaměření, pak nejmenší zájem pracovat v oboru měli absolventi gastronomických a službových oborů s výučním listem (viz obr. 6.1).

S odstupem 3 let od ukončení studia se však **podíl vyučených pracujících v oboru** pohybuje na celkové úrovni 46 %. Podíl vyučených, kteří se uplatnili v jiném než vystudovaném oboru, dosáhl 39 %. Ze všech sledovaných skupin oborů zaznamenali největší odliv mimo obor (téměř 50 %) po **3 letech** od ukončení studia absolventi gastronomických oborů s výučním listem.

V kategorii **středního vzdělání s maturitní zkouškou** dosáhl podíl budoucích absolventů, kteří měli v úmyslu zahájit pracovní dráhu ve vystudovaném oboru, v průměru 78 %. Přibližně 12 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a jen 10 % předpokládalo, že odejdou do jiného oboru. Ve skutečnosti však po 3 letech od ukončení studia dosáhl podíl absolventů s maturitou pracujících v oboru 33 %, dalších 15 % pak pracuje alespoň v příbuzném oboru. Výsledný podíl absolventů, kteří se (v rámci sledovaného vzorku) uplatnili mimo svůj vystudovaný obor, dosáhl 51 %.

Obr. 6.1: Porovnání uplatnění v oboru – záměr na konci studia a skutečné uplatnění 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru

Ukázalo se, že určitý podíl absolventů, kteří původně měli zájem pracovat v oboru, nakonec pracuje v jiném nebo příbuzném oboru. Otázkou zůstává, co stojí za touto skutečností. Proč někteří absolventi rezignují na svůj záměr uplatnit se v oboru a využít tak získanou kvalifikaci? Vzhledem k tomu, že důvodů pro odchod do jiného oboru může být celá řada a mohou se vzájemně ovlivňovat a posilovat, mohli absolventi při uvádění důvodů práce v jiném oboru možnost vybrat více odpovědí.

Vyučení respondenti obecně uvádějí jako nejčastější důvody práce v jiném než vystudovaném oboru **problémy se získáním práce v oboru a nízké finanční ohodnocení**. Další v pořadí jsou **ztráta zájmu o práci v oboru a nevyhovující pracovní podmínky**. Zhruba 40 % dotázaných se také domnívá, že absolvovaný **obor není perspektivní**.

Naopak nutnost dojíždění, nezájem pracovat v oboru a rekvalifikace či vzdělání v jiném oboru lze zařadit mezi méně frekventované důvody pro práci v jiném oboru.

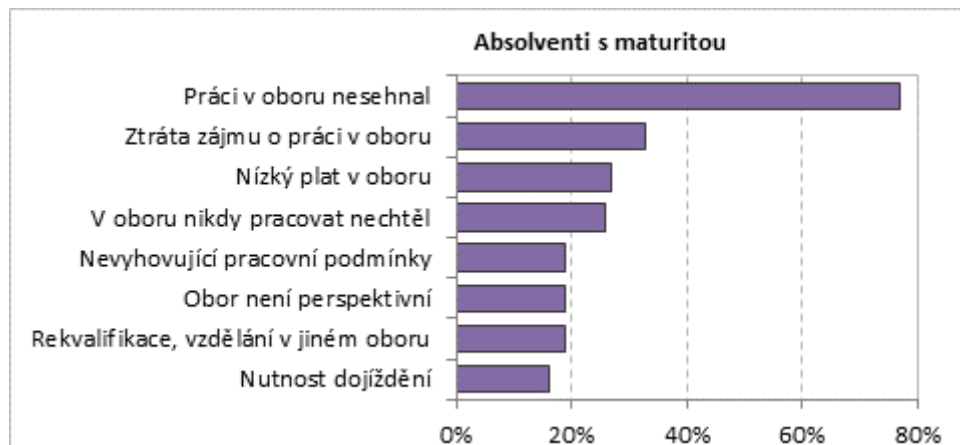
Obr. 6.2: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s výčným listem

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

U absolventů na **maturitní úrovni** je nejčastěji uváděným důvodem pro odchod do jiného oboru tvrzení, že absolvent **práci v oboru nesehnal**. Tento důvod dominuje, protože další faktory (jako ztrátu zájmu o práci v oboru, nízký plat, nezáměr pracovat v oboru) označilo o více než polovinu méně absolventů s maturitní zkouškou.

Obr. 6.3: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s maturitou

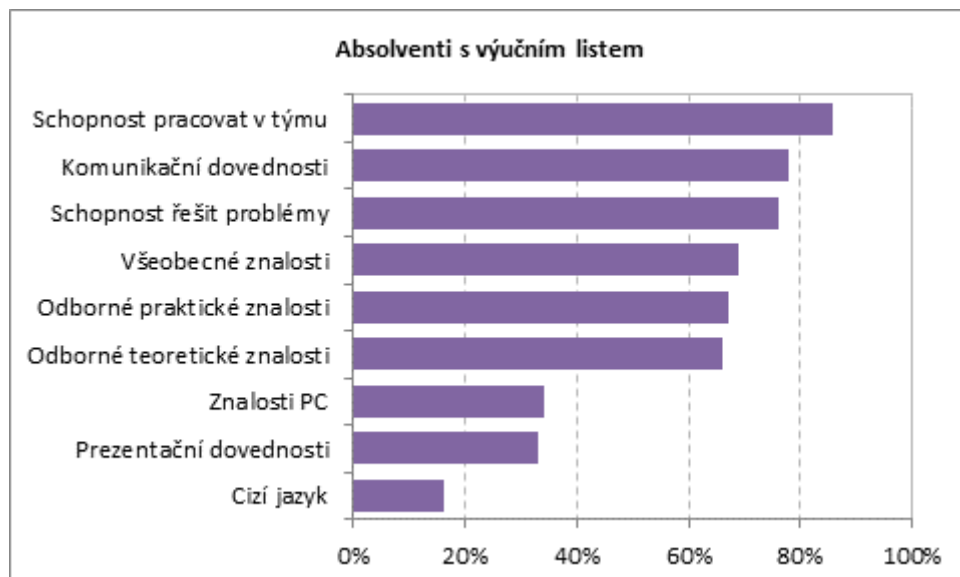

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů

Z pohledu vzdělávání je také přínosné zjistit, jaké získané kompetence absolventi ze svého pohledu v zaměstnání nejvíce využívají.

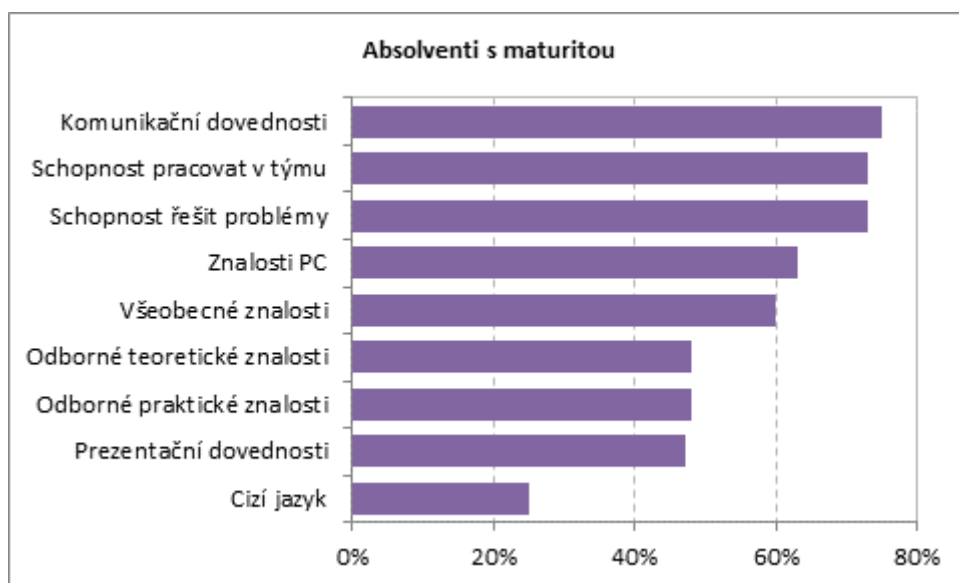
Obr. 6.4: Které dovednosti absolventi s výučním listem ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili (% odpovědí)

Ze získaných výsledků vyplývá, že pro absolventy s výučním listem jsou podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **schopnost pracovat v týmu**, **komunikační dovednosti** a **schopnost řešit problémy**. Dále také **všeobecné, odborné praktické i odborné teoretické znalosti**.

Naopak znalost cizích jazyků, prezentační dovednosti či znalosti práce s počítačem jsou absolventy s výučním listem využívány v prvním zaměstnání relativně nejméně.

Obr. 6.5: Které dovednosti absolventi s maturitou ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili (% odpovědí)

Na maturitní úrovni vzdělání jsou nejvíce využívanými kompetencemi v prvním zaměstnání (bez rozlišení oborového zaměření) **komunikační dovednosti, schopnost pracovat v týmu a schopnost řešit problémy**. Ve větší míře využili absolventi v zaměstnání také **znalosti práce s počítačem a všeobecné znalosti**.

Naopak mezi relativně méně využívané lze zařadit jak **odborné teoretické**, tak i **praktické znalosti a dovednosti**. Jednoznačně nejméně využívané jsou znalosti cizího jazyka (v porovnání s vyučenými však absolventi s maturitou využívají cizí jazyk ve svém prvním zaměstnání o něco častěji).

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v následujících publikacích věnovaných výsledkům z dotazníkového šetření absolventů škol uskutečněného v roce 2012:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: NÚV, 2013. 38 stran
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-74>).

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2013. 51 stran
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-86&NazevSeo=Prechod-absolventu-strednich-skol-na-trh-prace->).

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - vybrané skupiny maturitních a učebních oborů*. Praha: NÚV 2014. 59 stran
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-96&NazevSeo=Prechod-absolventu-strednich-skol-na-trh-prace->).

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Využívají absolventi škol své vzdělání?** nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách **Volba a vztah k oboru** a **Hodnocení vzdělání** (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, ve kterém byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje zaměstnavatelů k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s dopravou a spoji.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

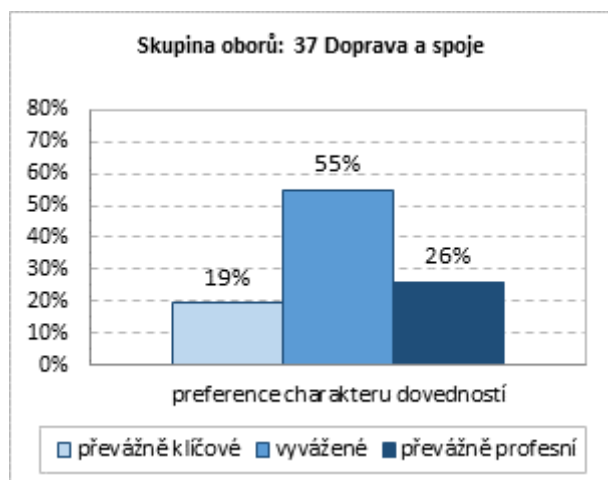
► Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby byli absolventi připraveni především na požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a aby jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) nejvíce a nejpřesněji odpovídaly tomu, co od nich potenciální zaměstnavatelé očekávají. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

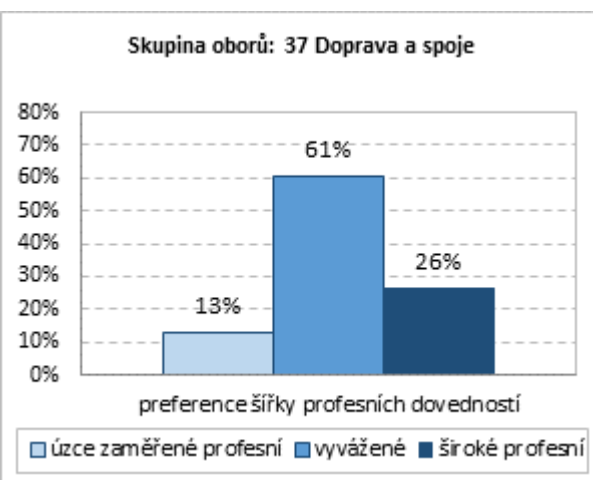
Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření vyplývá, že zaměstnavatelé v oblasti dopravy (skupiny oborů 37 Doprava a spoje) **u svých zaměstnanců nejčastěji upřednostňují vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků, tzn. k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese, a napomáhá sladovat schopnosti pracovníků s požadavky kladenými ze strany zaměstnavatele.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

► **Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?**

V reakcích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi upřednostňujícími úzké a hluboké profesní dovednosti. **Hodnota celkového průměru 3,66** vypovídá o **větším důrazu** kladeném na **široké profesní dovednosti** (střed tvořila na škále hodnota 3,5).

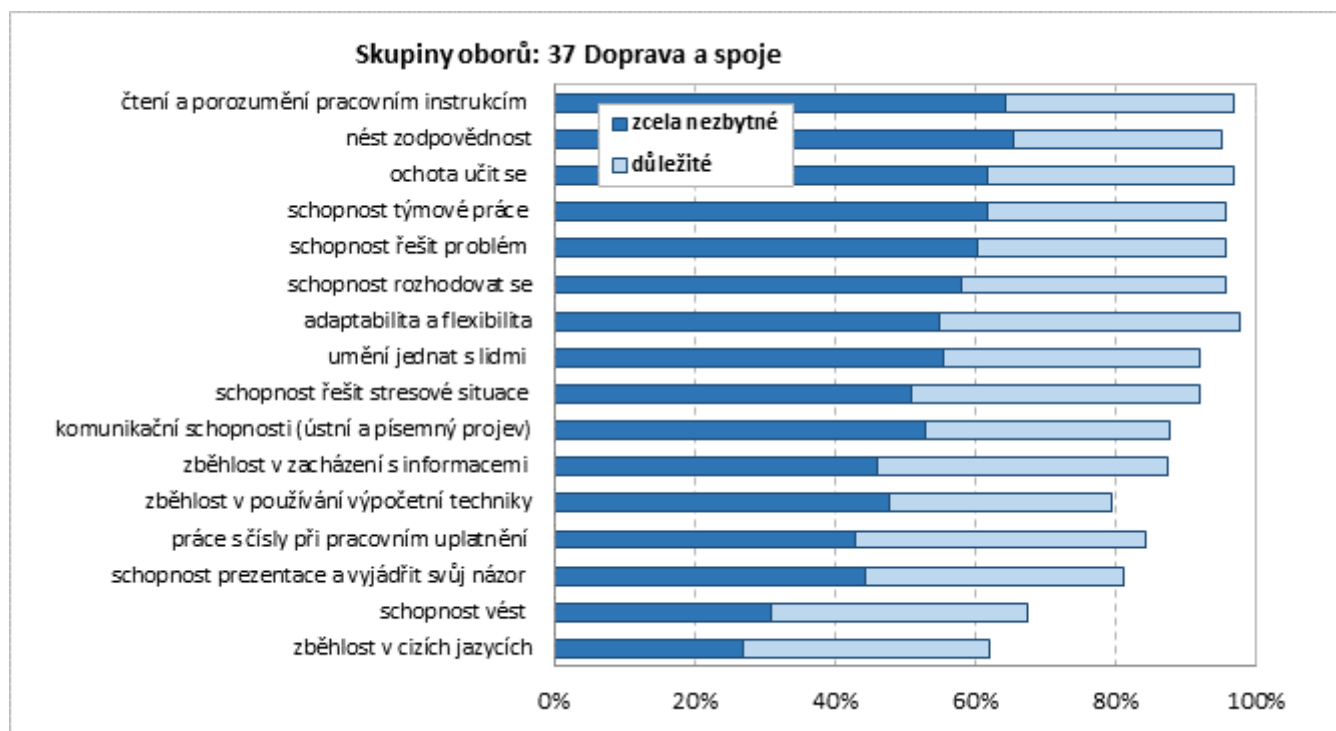
► **Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité**

Nároky zaměstnavatelů souvisejí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti dopravy a spojů označili:

- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- schopnost nést odpovědnost
- ochotu učit se
- schopnost týmové práce

Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na **zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem**. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (provozní pracovníci, manuální a odborné dělnické profese). Očekávají od nich zejména **schopnost týmové práce, nést zodpovědnost a ochotu učit se**. Dále také **čtení a porozumění pracovním instrukcím a adaptabilitu a flexibilitu**.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů (v % odpovědí)

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito

pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **čtení a porozumění pracovním instrukcím, ochotu učit se, schopnost nést odpovědnost** a na **komunikační schopnosti**. Dále také na **schopnost řešit problém** a **schopnost rozhodovat se**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od **pracovníků s vysokoškolským vzděláním**. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **komunikační schopnosti, schopnost nést zodpovědnost, řešit problém** a **rozhodovat se**. Dále také **umění jednat s lidmi** a **zběhlost v zacházení s informacemi**. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a práci s čísly při pracovním uplatnění.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce [Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství](http://www.infoabsolvent.cz)⁵ na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, v kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit (v % odpovědí)

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
nést zodpovědnost	53,5%	60,6%	52,1%	55,4%
ochota učit se	50,7%	39,4%	25,4%	38,5%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	47,9%	46,5%	25,4%	39,9%
schopnost řešit stresové situace	43,7%	64,8%	56,3%	54,9%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	40,8%	59,2%	50,7%	50,2%
schopnost řešit problém	39,4%	50,7%	35,2%	41,8%
umění jednat s lidmi	38,0%	67,6%	54,9%	53,5%
zběhlost v cizích jazycích	38,0%	57,7%	47,9%	47,9%
schopnost týmové práce	38,0%	47,9%	31,0%	39,0%
schopnost rozhodovat se	36,6%	53,5%	35,2%	41,8%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	35,2%	60,6%	35,2%	43,7%
adaptabilita a flexibilita	35,2%	46,5%	33,8%	38,5%
zběhlost v zacházení s informacemi	28,2%	40,8%	26,8%	31,9%
práce s čísly při pracovním uplatnění	28,2%	32,4%	23,9%	28,2%
zběhlost v používání výpočetní techniky	28,2%	31,0%	22,5%	27,2%
schopnost vést	9,9%	40,8%	45,1%	31,9%
jiné	2,8%	4,2%	4,2%	3,8%

V případě **vyučených** byla deklarována zejména potřeba zaměřit více pozornosti na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost, ochoty učit se** a **čtení a porozumění pracovním**

⁵ Dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01>

instrukcím. i řešit problém. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti řešit stresové situace a schopnosti prezentace a vyjádření svého názoru.**

Firmy působící v oblasti služeb u **studentů maturitních oborů** doporučují více zaměřit pozornost na zlepšení schopnosti **umění jednat s lidmi a schopnosti řešit stresové situace.** Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost a komunikačních schopností.**

V případě **vysokoškoláků** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje **schopnosti řešit stresové situace, schopnosti umění jednat s lidmi a nést zodpovědnost.** Značný důraz je kladen také na rozvoj **schopnosti prezentace a vyjádření svého názoru.**

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti dopravy a spojů kladou při **přijímání absolventů** největší důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- pracovní nasazení
- flexibilitu
- samostatnost

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, pracovní nasazení, zájem o práci a samostatnost. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je důležitější předchozí praxe než vzdělání.

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)

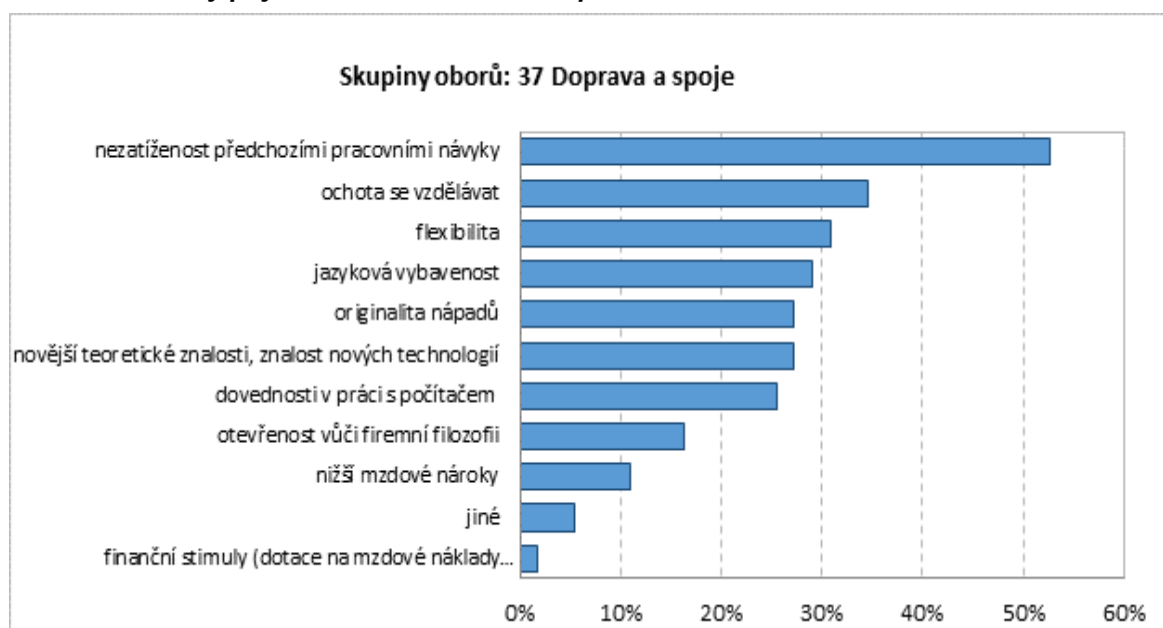
Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		u pracovníků s praxí	
zájem o práci, chuť pracovat	83,6%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	89,1%
pracovitost, pracovní nasazení	69,1%	pracovitost, pracovní nasazení	81,8%
flexibilita	65,5%	zájem o práci, chuť pracovat	80,0%
samostatnost	63,6%	samostatnost	72,7%
schopnost týmové práce	60,0%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	70,9%
důslednost	60,0%	řidičské oprávnění	69,1%
ochota dále se vzdělávat	58,2%	flexibilita	67,3%
ochota nést odpovědnost	58,2%	ochota nést odpovědnost	65,5%
řidičské oprávnění	56,4%	komunikativnost	61,8%
požadované vzdělání	54,5%	důslednost	61,8%
komunikativnost	54,5%	schopnost týmové práce	60,0%
znalost jazyků	47,3%	reference	54,5%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	45,5%	ochota dále se vzdělávat	54,5%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	12,7%	požadované vzdělání	43,6%
reference	12,7%	znalost jazyků	32,7%
jiné	1,8%	jiné	0,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti gastronomie se přijímání absolventů nevyhýbá, pouze v minimální míře jsou ale absolventi přímo preferováni (ve 2 % odpovědí respondentů).

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky**, jejich **ochota dále se vzdělávat** a **flexibilita**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich jazykovou vybavenost, originalitu nápadů, ale i novější teoretické znalosti. Část z nich se také domnívá, že absolventi mají dobré dovednosti v práci s počítačem a jsou více otevřeni vůči firemní filozofii (ochotni přijímat názory a postoje dané firmy).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

Méně častými důvody jsou nižší mzdové nároky a případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

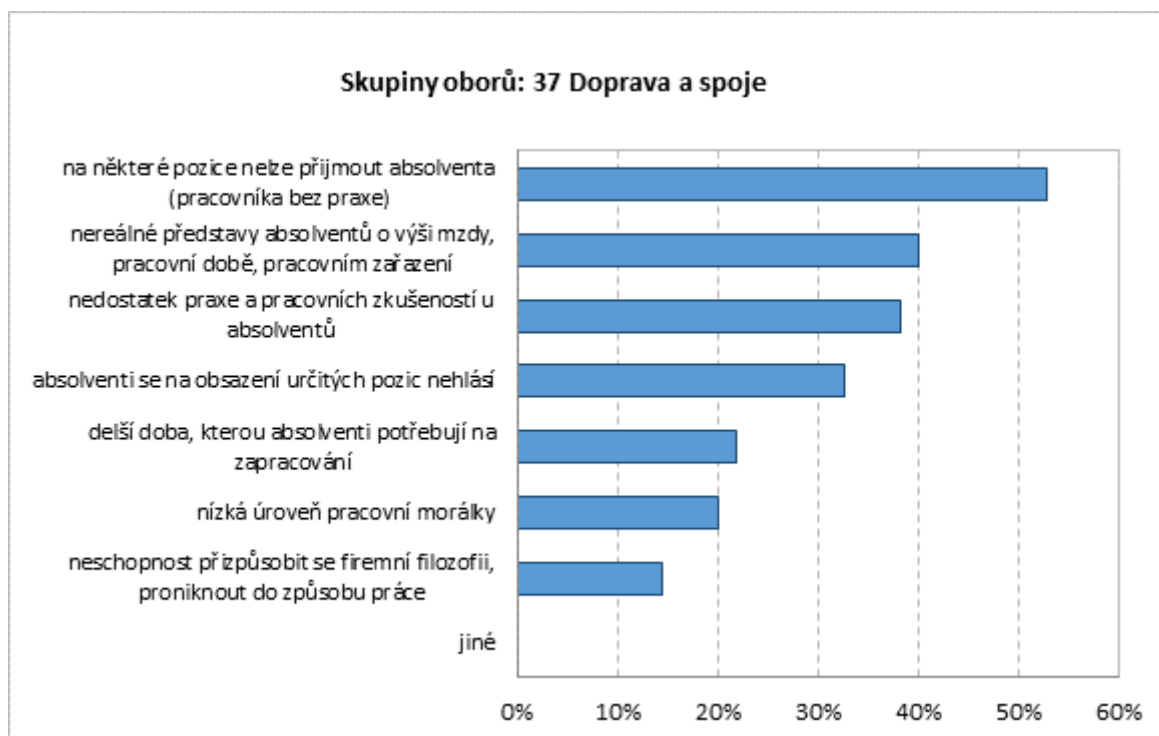
Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (16 %).

Hlavním důvodem, proč zaměstnavatelé v oblasti dopravy a spojů nepřijímají absolventy, je přesvědčení, že **na některé pozice nelze přijmout absolventa**, protože pro výkon dané profese je praxe nezbytná. Dalšími častými důvody jsou **neréálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**.

Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Část zaměstnavatelů jako nevýhodu označuje i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**, či **nízkou úroveň pracovní morálky**.

Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
řidič	4
elektrikář	3
automechanik	2
strojník, práce při obsluze strojů	2
stavební inženýři	2
zedník, obkladač	2
Management	2
Stavebnictví	2
jiné	22

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 53 % firem z oblasti dopravy a spojů, z toho 93 % se vyjádřilo i konkrétně vyjmenováním profesí, či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Firmy nejvíce postrádají **řidiče a elektrikáře**, chybí jim ale i **automechanici, strojníci, stavební inženýři, zedníci, obkladači**, dále také pracovníci ze sféry **managementu** i z oblasti **stavebnictví**.

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni), **pracovníky výpočetní techniky**, ale i **zedníky** nebo **automechaniky**. Dobré vyhlídky na uplatnění mají podle zaměstnavatelů i absolventi **strojírenských, stavebních a technických oborů**.

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
řemeslník (obecně)	12
pracovník IT, výpočetní techniky	9
zedník, obkladač	9
automechanik	8
Strojírenství a strojírenská výroba	7
strojírní mechanik, zámečnick	5
instalatér, topenář	4
Stavebnictví	3
kominík	3
elektrikář, elektrotechnické práce	3
technik, technický pracovník (obecně)	3
služby - pomocnice v domácnosti	3
Obchod	3

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Výsledky z tohoto šetření, které jsou z hlediska výše uvedeného textu relevantní, byly zpracovány a vydány v publikaci:

DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru*. Praha: NÚV, 2014
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-85>).

V roce 2014 byly uveřejněny i další výsledky z tohoto dotazníkového šetření, a to ve formě publikací, které jsou dostupné na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Potřeby trhu práce, uplatnění absolventů škol na trhu práce**.

Přehledně zpracované informace k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba se podívat i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž může napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracovanou obsáhlou studii zaměřenou na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ, J., RYŠKA, R., ZELENKA, M.: *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025*. Praha: NÚV, 2015.

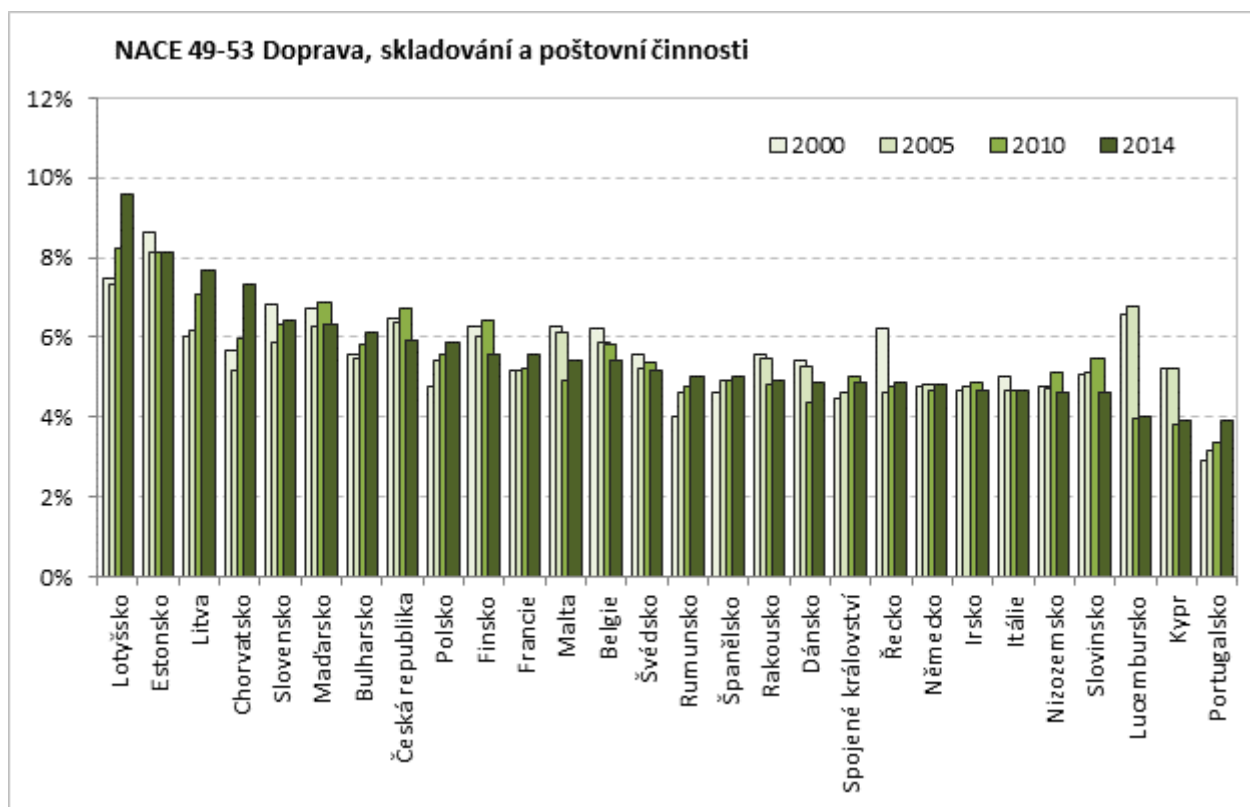
(dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-106&NazevSeo=Vyvoj-a-zmeny-kvalifikacnich-potreb-trhu-prace-v->).

Kromě této publikace byly vytvořeny také reporty za 24 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Všechny tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Odvětví **Doprava, skladování a poštovní činnosti** patří do sektoru služeb. Jeho význam dlouhodobě stabilně narůstá, nicméně do značné míry je ovlivňováno aktuální ekonomickou situací, resp. rozvojem či stagnováním průmyslové výroby, rozsahem exportu i koupěschopností obyvatelstva. Díky poloze tranzitní země ve středu Evropy a vysokému zastoupení průmyslové výroby má Česká republika v porovnání s jinými evropskými zeměmi v dopravě a skladování vyšší podíl zaměstnanosti. V souvislosti s postupným rozšiřováním okruhu činností, které dopravní firmy zajišťují pro své zákazníky (balení, administrativa, zákaznické služby), se nabízené služby stávají variabilnějšími. Zájem o poštovní služby je stále více ovlivňován expandujícím internetovým obchodováním a také narůstá i význam internetu jako informačního a komunikačního nástroje mezi zákazníkem a poskytovatelem dopravních i poštovních služeb.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v daném odvětví v zemích EU

Od roku 2000 do roku 2014 se v České republice snížil počet pracovníků v odvětví **Doprava, skladování a poštovní činnosti** o více než 32 tisíc, tedy zhruba o 9,8 %. V roce 2014 v něm tak bylo zaměstnáno necelých 296 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti poklesl oproti roku 2000 z 6,9 % na **5,9 %**. I přes tento pokles je v porovnání s ostatními zeměmi EU podíl odvětví Doprava, skladování a poštovní činnosti na celkové zaměstnanosti v České republice **lehce nadprůměrný**, neboť v průměru EU činí stejný údaj **5,6 %** z celkové zaměstnanosti. Mezi 5,6 a 6,4 % zaměstnaných v odvětví **Doprava, skladování a poštovní činnosti** má kromě České republiky také Francie, Finsko, Polsko, Bulharsko, Maďarsko a Slovensko.

V České republice jsou v tomto odvětví nejvíce zastoupena povolání **Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají** (ISCO 833) – přibližně 35 %, s velkým odstupem pak Úředníci v logistice (ISCO 432), Ostatní úředníci (ISCO 441), Obsluha pojízdných zařízení (ISCO 834) a Řidiči motocyklů a automobilů kromě nákladních (ISCO 832), která dosahují 5–11 % zaměstnaných v rámci odvětví.

► Vývoj do roku 2025

V odvětví Doprava, skladování a poštovní činnosti se do roku 2025 očekává **snížení počtu pracovních míst**. Podle prognóz by měl jejich počet klesnout mezi roky 2014-2025 zhruba **o 1 tisíc**, tedy o necelé 1 %. Neznamená to však, že v tomto odvětví nebude do roku 2025 potřeba obsadit nově žádná pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 59 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude v odvětví Doprava, skladování a poštovní činnosti potřeba **nově obsadit zhruba 58 tisíc pracovních míst**.

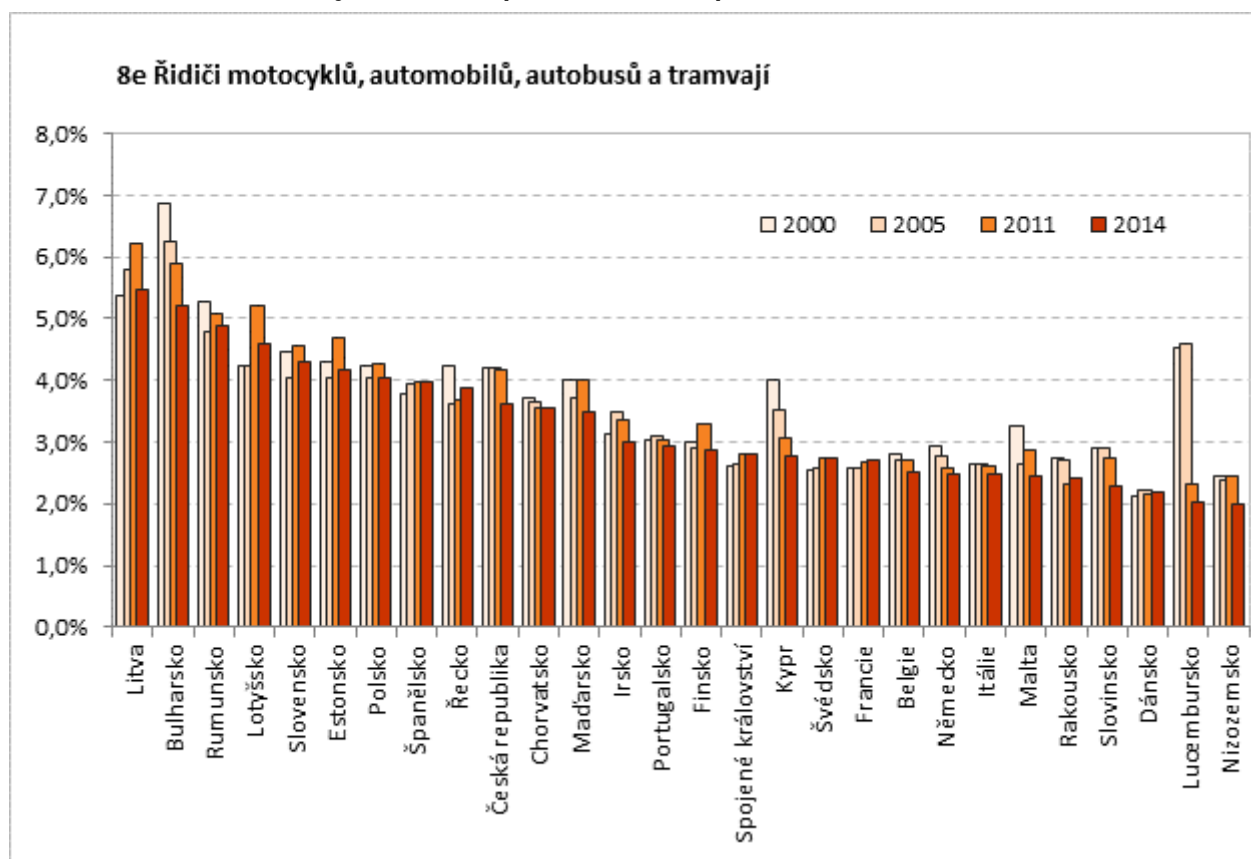
8.2 Zaměstnanost podle skupin povolání

Přibližně 35 % pracovníků v odvětví Doprava, skladování a poštovní činnosti tvoří skupina povolání **Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají**. V roce 2014 bylo v ČR v této skupině povolání zaměstnáno více než 180 tisíc osob. Na celkovém počtu zaměstnaných osob v ČR má tedy skupina povolání Řidiči motocyklů, automobilů, autobusů a tramvají podíl 3,6 %. V porovnání s ostatními skupinami povolání jde podle počtu zaměstnaných o 4. největší skupinu povolání v ČR. V porovnání s rokem 2000 se počet zaměstnaných v této skupině povolání v ČR snížil. Průměrný roční pokles počtu zaměstnaných byl v letech 2000-2014 v ČR v této skupině povolání zhruba 0,6 %.

V EU28 bylo v roce 2013 ve skupině povolání Řidiči motocyklů, automobilů, autobusů a tramvají zaměstnáno zhruba 6,6 milionu osob. V EU28 tato skupina povolání tvoří 3,1 % ze všech zaměstnaných, tedy o 0,5 procentních bodů méně, než je podíl této skupiny povolání na zaměstnaných v ČR. V zemích Evropské unie se podíl zaměstnaných v této skupině povolání pohybuje od 2,0 % v Nizozemsku a Lucembursku po 5,5 % v Litvě.

Řidiči motocyklů, automobilů, autobusů a tramvají jsou hodně koncentrováni pouze v odvětví Doprava, skladování a poštovní činnosti (v tomto odvětví jich pracuje 65,4 %). Zbývající část těchto pracovníků je zaměstnána ve stavebnictví, v obchodě, potravinářském průmyslu, v oblasti výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody či ve sféře zdravotní a sociální péče.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v daném profesním seskupení v zemích EU

► Vývoj do roku 2025

Změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2025 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí, že se ve skupině povolání

Řidiči motocyklů, automobilů, autobusů a tramvají do roku 2025 očekává snížení počtu pracovních míst. Jejich počet by měl mezi roky 2014-2025 klesnout zhruba o 4 tisíce, tedy přibližně o 2 %. Neznamená to však, že v této skupině povolání nebude do roku 2025 třeba obsadit nově žádná pracovní místa. Do roku 2025 by totiž z osob z této skupiny povolání mělo svá pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 34 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude ve skupině povolání Řidiči motocyklů, automobilů, autobusů a tramvají potřeba nově obsadit zhruba 30 tisíc pracovních míst.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která Vás zajímá (<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03>).

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02>, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

9. Závěr

Odvětví **Doprava a spoje** se řadí do sektoru služeb a jeho význam dlouhodobě narůstá. Zároveň je však jeho vývoj do značné míry dán aktuální ekonomickou situací, zejména pak rozvojem či stagnováním průmyslové výroby, rozsahem exportu i koupěschopností obyvatelstva. Díky poloze tranzitní středoevropské země a vysokému zastoupení průmyslové výroby má Česká republika v porovnání s jinými evropskými zeměmi v dopravě a skladování vyšší podíl zaměstnanosti.

V souvislosti s postupným rozšiřováním okruhu činností, které dopravní firmy zajišťují pro své zákazníky, se zvyšuje i rozmanitost nabízených služeb. Zájem o poštovní služby je stále více ovlivňován expandujícím internetovým obchodováním a také narůstá význam internetu jako informačního a komunikačního nástroje mezi zákazníkem a poskytovatelem dopravních i poštovních služeb.

Obory skupiny 37 Doprava a spoje patří mezi méně zastoupené obory vzdělání mezi absolventy středních škol. V posledních letech jejich podíl mezi absolventy středních škol (bez nástaveb) **kolísá okolo 1 %**. **Vzhledem k demografickému poklesu počtu žáků však počet absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů dlouhodobě spíše klesá**. V roce 2014 jich úspěšně zakončilo studium 792.

Největší podíl absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů ukončuje studium odborným vzděláním s maturitní zkouškou (92 % v roce 2014). Celkový počet absolventů dopravních či spojařských maturitních oborů kategorie M dlouhodobě slabě klesá, nicméně jejich **podíl na celkovém počtu absolventů maturitních oborů** této kategorie zůstává poměrně **stabilní**. Dlouhodobě se příliš nemění ani (velice nízké) počty a podíly absolventů učebních oborů z oblasti dopravy a spojů.

Počet nově přijatých žáků v oborech skupiny 37 Doprava a spoje má dlouhodobě mírně klesající tendenci. **Podíl nově přijatých žáků do oborů z oblasti dopravy a spojů** navazujících přímo na základní školu zůstává dlouhodobě na úrovni zhruba 1,0 % a řadí se tak k oborům s nižším zastoupením. Podíl žáků vstupujících do dopravních či spojařských oborů s výučním listem poslední čtyři roky mírně roste, u maturitních oborů pak spíše

nepatrně klesá. Celkově má podíl nově přijatých žáků v této skupině v posledních letech nepatrně klesající tendenci, ke slabému nárůstu došlo pouze v roce 2014.

Hodnoty podílu nově přijatých žáků do dopravních či spojařských oborů po ZŠ se přitom pohybují mezi 0,4 % (v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina) a 2,9 % (v Plzeňském kraji). Ve Zlínském kraji nejsou do oborů skupiny Doprava a spoje přijímáni žádní žáci.

Někteří absolventi maturitních oborů vzdělání skupiny 37 Doprava a spoje nepřecházejí na trh práce okamžitě, ale **pokračují ve studiu** na vyšších odborných nebo **častěji na vysokých školách**. Z absolventů dopravních či spojařských maturitních oborů **kategorie M** jich je **přijato do terciárního vzdělávání 53 %**. Většina z nich pokračuje ve vysokoškolském studiu dopravních či ekonomických programů.

A jak je to s **nezaměstnaností absolventů oborů z oblasti dopravy a spojů**? Navzdory nízkým počtům absolventů, resp. nezaměstnaných absolventů lze říci, že hodnoty kopírují trendy nezaměstnanosti absolventů škol celkově. Po roce 2008 se nezaměstnanost absolventů postupně zvyšovala vlivem ekonomické recese. Po mírném zlepšení v letech 2011 a 2012 se pak **v roce 2013 zvýšila na nová maxima. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. Pokles pokračoval i v roce 2015**, ve kterém dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů dokonce **nižších hodnot než v roce 2012**. To je **obecný trend napříč všemi skupinami oborů vzdělání**.

V porovnání s jinými skupinami oborů lze konstatovat, že **nezaměstnanost absolventů oborů vzdělání z oblasti dopravy a spojů** se dlouhodobě pohybuje **napříč všemi kategoriemi vzdělání na obdobné úrovni jako celková nezaměstnanost**.

Absolventi středních škol (bez ohledu na oborové zaměření) mají podle dotazníkového šetření **celkem vysoký zájem uplatnit se po ukončení studia ve vystudovaném oboru** – v průměru v **76 %** případů. Reálná situace po přechodu absolventů na trh práce však vypadá jinak. **Po třech letech od ukončení školy uvádělo při dotazování už jen 39 % absolventů, že pracují ve vystudovaném či příbuzném oboru**, přičemž u vyučených šlo o 46 % a v případě maturantů pouze o 33 % respondentů. **Polovina absolventů oborů s maturitou pak pracuje zcela mimo vystudovaný obor**.

Z analýz **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil, vyplývá, že zatímco u vyučených (opět bez rozlišení podle oborového zaměření) je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů (ve věku 20–24 let) než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. **V úplné nebo částečné shodě se svým vzděláním pracuje téměř 59 % maturantů bez rozlišení věku, u absolventů ve věku 20–24 let je to 54 %**. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 28 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20–24 let činí tento podíl dokonce 35 %. Třetina mladých maturantů tedy pracuje zcela mimo svůj obor.

Důvodů pro práci v jiném oboru může být hned několik. Absolventi oborů s výučním listem, kteří pracují mimo obor, obecně nejčastěji jmenovali jako důvod **problémy se získáním práce v oboru a nízké finanční ohodnocení**. Další v pořadí byly pak **ztráta zájmu o práci v oboru a nevyhovující pracovní podmínky**. Zhruba 40 % dotázaných se také domnívá, že absolvovaný **obor není perspektivní**. U absolventů na **maturitní úrovni** bylo nejčastěji uváděným důvodem pro odchod do jiného oboru tvrzení, že absolvent **prací v oboru nesehnal**.

Zaměstnavatelé v odvětví dopravy a spojů se většinou přijímání absolventů nebrání, spíše ale výjimečně je přímo preferují (přibližně 2 % zaměstnavatelů). Výhodou absolventů je (dle názoru zaměstnavatelů) jejich **nezatíženost pracovními návyky, ochota dále se vzdělávat a flexibilita**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádějí, že **na některé pozice nelze přijmout absolventa**, dále že **absolventi mají nereálné představy** o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době, že **mají nedostatek praxe a pracovních zkušeností**.

Zaměstnavatelé v dopravě a spojích upřednostňují u absolventů mírně **častěji profesní dovednosti** před klíčovými, v případě odborného zaměření však preferují **široce zaměřené profesní dovednosti**. Z klíčových kompetencí absolventů vidí zaměstnavatelé v dopravě a spojích jako nejdůležitější **čtení a porozumění pracovním instrukcím, schopnost nést odpovědnost**, ochotu dále se učit a schopnost pracovat v týmu.

Absolventi s výučním listem (bez rozlišení oborového zaměření) nejčastěji uváděli jako podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **schopnost pracovat v týmu, komunikační dovednosti a schopnost řešit problémy**. Dále také **všeobecné, odborné praktické i odborné teoretické znalosti**. Na maturitní úrovni se jedná hlavně o **komunikační dovednosti, schopnost pracovat v týmu a schopnost řešit problémy**. Ve větší míře využili absolventi s maturitou v zaměstnání také **znalosti práce s počítačem a všeobecné znalosti**.

Odvětví dopravy a spojů prezentuje hlavně část terciárního sektoru označená jako **Doprava, skladování a poštovní činnosti**. V tomto odvětví došlo v posledních letech ke snížení počtu zaměstnaných, až jejich podíl **klesl na 5,9 %** ze všech zaměstnaných, což je nepatrně více, než činí průměr EU (5,6 %). Podle prognóz by do roku 2025 mělo dojít v tomto odvětví k mírnému poklesu počtu pracovních míst. S ohledem na předpokládaný úbytek pracovní síly (zejm. z důvodu odchodu do důchodu) v tomto odvětví lze nicméně očekávat, že do roku 2025 bude potřeba **nově obsadit zhruba 58 tisíc pracovních míst**.

Přibližně 35 % pracovníků v tomto odvětví tvoří skupina povolání **Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají**, v níž je zaměstnáno více než 180 tisíc osob. Na celkovém počtu zaměstnaných osob v ČR má tato skupina podíl 3,6 % a v porovnání s ostatními skupinami povolání je čtvrtá největší. Podle prognóz vývoje zaměstnanosti do roku 2025 se však **očekává spíše mírné snížení celkového počtu pracovních míst**. V důsledku odchodu do důchodu však opustí své pracovní místo zhruba 34 tisíc zaměstnaných v těchto profesích a bude tedy potřeba nově obsadit zhruba 30 tisíc pracovních míst.

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

KAM NA ŠKOLU obory, školy a profese

[Výběr podle oboru](#)
[Výběr podle školy](#)
[Výběr podle povolání](#)
[Výběr podle videa](#)
[Výběr podle obrázků](#)
[Profitest](#)

ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE

[Vzdělávání a volba oboru](#)
[Uplatnění vzdělání](#)
[Požadavky zaměstnavatelů](#)
[Nezaměstnanost](#)
[Zaměstnanost](#)
[Publikace](#)

BEZ BARIÉR až na trh práce

[Volba školy pro žáky se ZP](#)
[Absolventi se ZP a trh práce](#)
[Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
[Statistické přehledy](#)

JAK NA TO rady a doporučení

[Jsem na základce](#)
[Jsem na střední](#)
[Jsem už dospělý](#)
[Jsem poradce](#)

*Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.*

DOPORUČUJEME VYZKOUŠET:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci zajišťování udržitelnosti projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**.